

Брой 12 (1983) Година LXII, ISSN-0205-0943

декември 2021 г.

Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

ДОБРИ ПРАКТИКИ И ПОЛИТИКИ БЯХА ОБСЪДЕНИ НА КРЪГЛА МАСА „ЗЕЛЕНИ ИНОВАЦИИ В ТУРИЗМА“

В министерството на туризма се състоя кръгла маса „Зелени иновации в туризма“, на която бяха обсъдени добри практики, политики и тенденции за устойчив туризъм и кръгова икономика. Вниманието бе насочено върху решаването на проблемите в сектора и възможностите за сътрудничество с цел повишаване конкурентоспособността на туристическия бизнес в България.

В приветствието си към участниците министърът на туризма Стела Балтова подчерта, че посоката е зададена от декларацията в Глазгоу, както и от новите бизнес модели, родени в резултат на пандемията.

„Чрез производството на еколо-

гично чисти продукти и прилагането на екологични технологии туристическите фирми могат да повишат своята конкурентоспособност и да навлязат в нови международни вериги на добавена стойност“, изтъкна министър Балтова. Ключовата дума е „свързаност“, защото живеем в свят, в който никой не е сам за себе си. Насърчаването и прилагането на зелените иновации в туристическия сектор може да подобри чувствително състоянието на околната среда, да намали изчерпването на ресурсите и да увеличи сигурността на енергийните доставки. Взаимодействието в тази посока ще доведе до устойчивото развитие на сектор туризъм“, подчерта служебният министър. Тя акцентира

върху необходимостта от ефективно събиране и боравене със статистически данни в туризма, опазването на околната среда чрез устойчив подход в бизнеса, както и намаляването на количеството пластмаса в Европа.

В специално видео обръщение към участниците в кръглата маса генералният секретар на Световната организация по туризъм към ООН Зураб Пололикашвили изрази увереност, че тя ще помогне за осъзнаване значението на декларацията от Глазгоу и ще допринесе за широкото възприемане и прилагане на принципите ѝ в България и в системата от ценности в туризма.

Основните теми, които дискутираха експерти и представители на бизнеса, бяха тенденциите в туристическия бизнес и новите предпочитания на туристите, насочени към зелени и устойчиви продукти; как най-ефективно да бъдат насърчени устойчивите практики в туризма, като например замаяната на пластмасови

чашки, сламки и контейнери със стъклени и произведени чрез алтернативни иновативни технологии, споделените усилия за изпълнение на ангажиментите по Декларацията от Глазгоу и намаляването на въглеродния отпечатък на туризма върху околната среда, както и конкретни възможности за партньорства между администрация, бизнес, образователни институции и неправителствен сектор.

В кръглата маса участваха също заместник-министри на министерствата на туризма, на околната среда и водите и на земеделието, храните и горите, които представиха важни инициативи и опит. От страна на БТС в срещата участва Михаил Вичев – експерт „Хижи, маркировка и капитално строителство“.

Заместник-министърът на МОСВ Ренета Колева представи ангажиментите на туристическия бизнес и предстоящите промени, съгласно Наредбата за намаляване на въздействието на опреде-

лени пластмасови продукти върху околната среда. Тя презентира идеята за разширена отговорност на производителите на пластмасови и други замърсяващи природата продукти чрез покриването на разходите за продуктова такса, плащането на която трябва да влезе в сила от началото на 2025 година.

В рамките на кръглата маса заместник-кметът на Бургас Весна Балтина постави акцент върху инициативата „Син етикет“, като представи проекта „Повишаване на знанията за морската околна среда за устойчиво управление на морските ресурси и постигане целите на син растеж“, в крак с европейското законодателство. Тя съобщи, че България има свой бутиков остров – Св. Анастасия, който от няколко години е обявен за остров без пластмаса. Друго уникално място, което предстои да се превърне в туристически обект без пластмаса, е етнографският комплекс към рибарското селище Ченгене скеле.

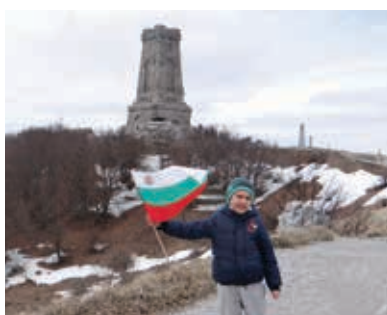
БЛАГОДАРИМ ВИ ОТ СЪРЦЕ, ДАРИТЕЛИ!

През януари 2022 г. вестник „Ехо“ ще навърши 63 години от началото на неговото създаване. През всичките тези години изданието е преминало през успехи и трудности, но винаги е имало своите верни читатели и поддръжници, благодарение на които съществува и днес. Затова най-важно за нас е мнението на Негово Величество Читателя и напред ще се стремим да отразяваме на страниците му всичко по-значимо и интересно, което се случва – състезания, инициативи, юбилеи, регати, стари и нови маршрути и дестинации, туристически фестивали, отзиви и писма от туристически дружества, срещи с туристически дейатели или просто любители на природата, конкурси, полезна и прагматична туристическа информация и т.н.

Екипът на в. „Ехо“ и Българският туристически съюз благодарят от сърце за подкрепата на всички, които дариха средства за издаването на любимия вестник и им пожелават туристическо дълголетие и светли Рождественски и Новогодишни празници!

Списък с имената на дарителите ►► 3 стр.

ЧЕСТИТО НА КЪСМЕТЛИЯТА

Десетгодишният пътешественик от София Гавраил Георгиев, който спечели автомобил „Дачия“ – една от двете големи награди в томболата на Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“, получи ключ за автомобила от изпълнителния секретар на БТС инж. Васил Николов.

Младият турист посещава обекти от движението най-често заедно със своя дядо Николай Георгиев и събира печати от 2017 година. Има 110 печати и е носител на златна значка.

„Първото място, където отидохме, беше Шипка, а последното – Историческия музей във Видин. Навсякъде по обектите дядо ме снима, за да запечатаме мига

и да имаме спомени. Много ми хареса Панорамата „Плевенска епопея 1877 г.“, още по-интересно ми беше на езерото Сребърна и в пещерата Проходна. Със сигурност ще взема втора книжка и ще продължа да опознавам родината с дядо. Получените знания ще помогнат много за успеха

ми в училище – ще знам повече за историята и природата на България. С нетърпение чакам всяка лятна и зимна ваканция, защото тогава пътешестваме и съм много доволен, а дядо също събира печати, за да има и той като мен златна значка.“, сподели за „Ехо“ Гавраил.

Изпълнителният секретар на БТС инж. Васил Николов връчва ключа на колата на Гавраил Георгиев.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК С ОБНОВЕНО СЪДЪРЖАНИЕ И ВИЗИЯ

От началото на ноември започна абонаментната кампания за 2022 г.

Каталожен № 255 в клоновете на „Български пощи“ ЕАД и разпространителската фирма „Доби прес“ ЕООД, тел. 02/963 3081. След началото на кампанията можете да се абонирате и в централния офис на БТС. Годишен абонамент - 12 лв.

Сдружение „Български туристически съюз“
Ви честити предстоящите Коледни и
Новогодишни празници и Ви пожелава здрава
и успешна 2022 година!

МОТО КЛУБ „БАЧО КИРО РАЙДЪРС“ Е ЧАСТ ОТ ГОЛЯМОТО ТУРИСТИЧЕСКО СЕМЕЙСТВО

Мото клуб „Бачо Киро Райдърс“ при СТД „Бачо Киро“, град Дряново е създаден през 2016 г. от група ентузиастии, любители на мотоциклетизма, пътешествията и туризма, както и на всички свързано с двуколесните превозни средства.

След проведените срещи и разговори в течение на няколко години се стигна до учредяване и организиране на мото клуба с избрани председател и финансист. Основната идея е да се популяризира и развива мотоциклетизма и мото туризма, да се създадат партньорства със сходни организации, с местните власти и да се променят отношението и представите на обществото към мотористите и мото движението.

От самото си основаване през 2016 г. мото клуб „Бачо Киро Райдърс“, заедно с останалите клубове в СТД „Бачо Киро“ в град Дряново - клуб по туризъм „Планинари“, спелеоклуб „Стринава“ и клуб по ориентирване „Бачо Киро 94“, е част от туристическото движение у нас и в частност от община Дряново. Голяма част от идеите, заложили при организирането и създаването на мото клуба, се припокриват с идеите и целите на организираната туристическа дейност. По тази причина членовете на мото клуб „Бачо Киро Райдърс“ са изключително благодарни за предоставената възможност да бъдат част от голямото семейство на организираното туристическо движение в България.

В началото на 2016 г. членовете-основатели наброяват десет души. През годините основ-

на част от тях остава непроменена, към момента в клуба участват двадесет души от град Дряново и страната, част от които заедно с техните семейства. Членовете на мото клуб „Бачо Киро Райдърс“ поддържат и стопанисват помещението, предоставено им от СТД „Бачо Киро“, разположено в къмпинг „Стринава“ до Дряновския манастир. Там те осъществяват редовни клубни срещи и срещи, посещат гости и приятели.

Част от дейностите на мото клуба са свързани с организиране и провеждане на традиционни събития - откриване и закриване на мото сезоните. Откриването на мото сезона се осъществява всяка пролет в къмпинг „Стринава“ до Дряновския манастир. Събитието включва посрещане на приятели и гости, мото шествие от Дряновския манастир до град Дряново, поднасяне на венец на паметника на първомайстор

Колю Фичето пред неговия музей в града. Закриването е свързано със сборки на членовете на клуба и техни близки на различни места в страната.

Специално внимание следва да се обърне и на ежегодното от 2016 г. насам провеждане на мото походи. Мото туристите от клуба, заедно с членове на семейства им и техни приятели, осъществяват няколко пътувания в страната и чужбина. Традиционно се посещава и Българското Черноморие.

Първият по мачабен мото поход през 2016 г. включваше няколкодневно пътуване из България - обиколка на части от планините Рила и Родопи. През 2017 г. дестинацията включваше пътуване, което започва от Стара Планина, минава през Рила и Родопите, с финал посещение на гайдарско надсвиране и събор в село Гела. През 2018 г. имаше интересно пътуване по Българския Черноморски бряг от юг на север със старт град Созопол и финал град Шабла, като кулминацията бе посрещане на Джулай мотонинг в м. Камен бряг. През следващата 2019 г. бе организирано и първото пътуване на мото туристите от „Бачо Киро Райдърс“ в чужбина - няколкодневна обиколка на Румъния. Акцентът бе върху преминаването през две от основните туристически дестинации, свързани с мото туризма (и

не само) - планинските проходи Трансалпина и Трансфарагашан. През 2020 година, поради затрудненията с пътувания в чужбина, бе решено дестинацията да бъде Пирин планина - няколкодневен престой в Банско, който бе и правна точка за посещения на интересни места в югозападния край на България - Велинград, Белица, Гоце Делчев, Мелник, Рупите, Благоевград. Последната мото обиколка през настоящата година отново беше изцяло в България, този път в северозападната ѝ част - Враца, Берковица, Белоградчик, Видин, Искърското дефиле и множество интересни туристически обекти и места из този край. Извън тези по дълги пътувания, през годините се организират и посещения на множество мото събори, по-мал-

ки мото сборки, състезания и други събития, свързани със страстта на две колела у нас и по света.

Неделима част от развитието на мото клуба се явява и поддържането на връзки и приятелски отношения със сходни клубове и организации, свързани с любовта към двуколесните превозни средства.

През годините на своето съществуване, членовете на Мото клуб „Бачо Киро Райдърс“ подпомагат с доброволен труд дейностите на СТД „Бачо Киро“ по поддръжка на стопанисваните от него туристически обекти, както и при организирането на събития и прояви на туристическото дружество и посрещане на гости.

Красимир ДИМИТРОВ

ТУРИСТИ ОТ КЮСТЕНДИЛ ПОЧИСТИХА РАЙОНА НА ВОДОПАД КРАЙ СМОЛИЧАНО

Туристи от ТД „Осогово“ - Кюстендил направиха разходка до китното село Смоличано, съчетана с акция по почистване района на водопад „Света Ана“ край селището. „Разходката ни започна от детското ваканционно селище „Живей с любов“, където Елена Начева и група деца, пребиваващи в лагера, ни очакваха“, сподели секретарят на дружеството Силвия Михова.

Детското селище се състои от пет стари къщи и постройки, които са реставрирани. Изградени са помещения за спане и

за почивка, столова, зали за занимания, игротек, както и библиотек. Бившият сеновал сега е грънчарска работилница. Така стотици деца имат възможност да се забавляват сред природата през свободното си време.

След чаша чай и сладки приказки в уникалния лагер се запътихме с приютвени чували и ръкавици, за да почистим района. А той е богат с много древни паметници, светилища и извори, християнски оброчища, храмове и манастир, паметници на българската бойна слава, местна архитектура и легенди, партизански паметници, чешми, водопади, вековни дървета, чудесна природа. Докато правихме разходката си из тези богати на забележителности места, след смях и зачакани напъннихме чувалите с боклуци, почистихме от паднали дървета в района на водопада „Света Анна“, висок около 15 метра. Останахме много довольни, когато се присъединихме към наши съмишленици от „Рециклиране с кауза“, с които заедно приключихме акцията. С техния инициатор Искра Стоилова направихме уговорки за следващи съвместни акции.

Заредени с много енергия, доволни от добре свършената работа, кюстендилските туристи с

нетърпение очакват следващите разходки из красиви кътчета на България.

Силвия МИХОВА – секретар на ТД „Осогово“, Кюстендил

ШЕСТИ ГОДИШНИ НАГРАДИ В ТУРИЗМА 2021

Церемонията по връчването на шестите „Годишни награди в туризма – 2021“ бе открита от министъра на туризма Стела Балтова. Тя се проведе под патронажа на президента на Република България Румен Радев. Сред официалните лица бяха вицепрезидентът Илия Йотова, министрите на икономиката, на културата, на земеделието, храните и горите и на енергетиката. Събитието бе уважено от кметове, ръководители на браншови организации, туристически компании и медии.

Победителите във всички категории - четири професионални, четири художествени и една за общини, както и в категорията за голямата награда „Из-

борът на българите“, получи традиционната статуетка, запазена марка на конкурса и символа на страната ни – българската роза. На заелите втори и трети места бяха връчени грамоти от Министерството на туризма. На специалния сайт за награди бяха подадени онлайн над 50 хиляди гласа за над 60-те участници във всички раздели.

Министър Балтова поднесе специални плакети на професионалисти и доайени, допринесли с труда си за развитието на родния туризъм. Сред наградените бяха Бисерка Огнянова - Награда за цялостен принос в популяризирането на туризма, Людмила Ненкова - Награда за принос в повишаване на качеството в туристическото обслужване, Любозар Фратев - Награда за принос в развитието и популяризирането на регионалния туризъм, Иван Иванов - Награда за принос в развитието и популяризирането на морския туризъм, а доц. д-р Румен Драганов, член на Управителния съвет на БТС, получи Награда за цялостен принос в развитието, популяризирането и създаването на историческа памет за туризма в страната.

Пресцентър на Министерството на туризма

155 ОРИЕНТИРОВАЧИ УЧАСТВАХА В „НИКУЛДЕНСКО БЯГАНЕ 2021“

Състезанието, включено в Календарния план на община Казанлък и Българската федерация по ориентирване, се проведе в края на ноември т.г. при обилно и студено време в централната част на Казанлъшкия парк „Толбегов“.

В надпреварата по ориентирване „Никулденско бягане 2021“ се включиха 155 участници в категории „мъже“ и „жени“ във възрастови групи от 12 до 75+ години. Ориентировачите бяха от Берковица, Благоевград, Габрово, Дряново, Кюстендил, Пазарджик, Плевен, Пловдив, Раднево, Севлиево, Сливен, София, Стара Загора, Търговище, Ямбол и Казанлък. Четирима младежи от Анкара направиха старта международен. Преимания бяха различни маршрути с дължина от 2,5 до 6,4 км с брой на контролните точки от 15 до 26.

След традиционния „розов свет“ - пръскане с розова вода за здраве, победителите получиха медали.

Организатори бяха Спортен клуб „Орлово гнездо 1957“ и ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък, а именно доброволците Точно Нейчев (технически ръководител), д-р Стоянка Кочешева (лекар),

По маршрута голямо удоволствие преминаха младежки групи, водени от Мартин Карамалаков и Димитър Димитров, както и семейство Топалови (Петя, Мартин, Вихрен - 4 г. и Неvena - 1,5 г.).

Христо АНГЕЛОВ – председател на СК „Орлово гнездо 1957“, Казанлък

СЛЕДВАМЕ ЗАВЕТА НА АЛЕКО

Историята на ТД „Люлин-Банка“ започва през 1973 година. Скоро ще имаме юбилей. Обичаме нашата малка китна планина и никак не е случайно, че дружеството ни носи нейното име. Люлин е нашето богатство. За по-малко от 30 минути сме в полите ѝ. Най-интересно

Карелия, Русия, до вливането на реката в Бяло море, почти до поларния кръг.

На 27 април 1991 година организирахме и проведохме първото в България състезание по рафтинг за купа „Банка“ в Кресненското дефиле.

Осемдесетте години на ми-

е, когато излезем на билото през зимата при ясно време и добра видимост. Панорамата е страхотна - Осоговска планина, Рила с Маловишкия дял, Витоша и Стара планина от Ком та чак до вр. Баба, че и по-нататък.

През близо половинвековната история на дружеството имаме сериозни успехи в пешеходния и водния туризъм, ориентирването и ски туризма. Освен изкачването на почти всички лични върхове в България, наши туристи достигнаха върхове в Румъния, Гърция, Словения, Италия, Кавказ, Андите и Хималаите.

Последните 20 години на миналия век бяха най-успешни за водния туризъм. Благодарение на добрите връзки с клубове от Германия, Полша и Русия ежегодно участвахме в редица международни регати, както и в ТИД - международния поход по река Дунав, в участъка от Видин до Силистра. Най-сериозната проява на водния ни клуб е десет дни по р. Сума в

налия век бяха най-успешни за клуба по ориентирване - състезания, тренировки от деца в клуба, достигнаха до национални отбори на България.

Нашият ски клуб е силен - с организиране на зимни походи в Рила, Родопите и Стара планина с участие в ски ралита, работнически състезания и др. През годините изградохме добро сътрудничество с двете софийски дружества „Витоша“ и „Урвич“. Наши членове участваха два пъти в зимен поход „Ком-Емине“, организиран от ТД „Витоша“, и в експедиция на пещерен клуб на ТД „Урвич“ в Гърция - слизване във втората по дълбочина в света пропастна пещера „Енос“.

През последните години в дружеството ни членуват около 60 човека. Почти всички прояви се финансират от самите участници. Дейностите са основно в пешеходния туризъм, ски туризъм и водния туризъм. Имаме добри отношения с местната власт, винаги се отзоваваме на поканите за популяризиране на туризма сред най-малките в града. Имаме

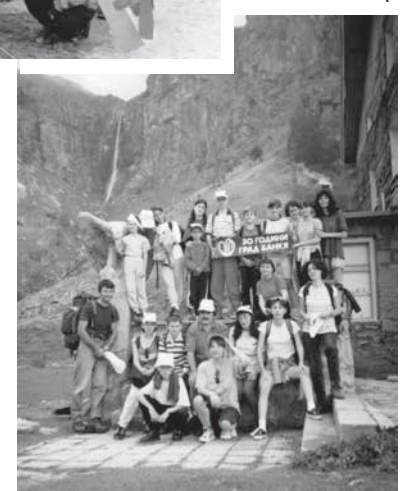
членове, израснали от деца при нас, които вече са професионални планински водачи.

През годините се утвърдиха няколко традиционни прояви, които се провеждат ежегодно. Това са:

- Изкачване на вр. Райлово градище в Люлин на 1-ви януари;
- Поход от гр. Шипка до вр. Шипка на 3-ти март;
- Празник на дружеството в местността „Имането“ в Люлин, 3 дни палатков лагер - през месец юни или юли;
- Триденевен поход в Стара Планина, Централен Балкан, слизване в гр. Карлово на 18-ти юли и полагане цветя на паметника на Васил Левски;

Участие в Алековите тържества на Черни връх в края на месец август.

Годишният план включва многодневни и едномесечни прояви по избор

на редовните срещи всеки четвъртък в клуба на дружеството, който се намира в читалището на град Баня.

Пожелваме здраве и много успехи на всички любители на българската природа! Те са истински патриоти. През годините следваме и носим в сърцата си завета на Алеко „Опознай родината, за да я обичнеш“, силно и завинаги.

Славо ЗАФИРОВ – секретар на ТД „Люлин-Банка“

ПО СТЬПКИТЕ НА МИНАЛОТО

В ранно октомврийско утро на тази година група от КТВ „Орлово гнездо“ - Казанлък потеглихме за последната екскурзия от годишния план на клуба към исторически забележителности в градовете Троян, Ловеч и Плевен. Към осем часа започнахме изкачването на живописния път на Троянския проход - Беклемето. Той е в западната част на Троянско-Капоферския дял на Стара планина с 1526 м н.в. Шосето свързва с Кърнаре с град Троян. Дълъг е малко под 50 метра.

Първите слънчеви лъчи се промушваха между клоните на дърветата, които се бяха нагиздили с шарените си премени и очакваха срещата със слънцето. Гледката бе невероятна – от ляво цветна гора, от дясно величествени скали. Като допълнение към тази красота бе и подхождащата музика, която ни накарда да запеем. Не усетихме как пристигнахме в Троян. Първата ни спирка бе Троянския манастир „Успение Богородично“. Елена Бозукова бе подготвила кратка информация за него. Той е основан през 16 век и до днес пази чудотворната икона на Света Богородица Троевручица. Манастирът е разположен в северната част на Троянския Балкан на около 400 м н. в., на брега на река Черни Осъм. Представлява комплекс от църква, жилища и стопански сгради, както и два

ската „Св. Николай“ и „Св. Йоан Кръстител“. Главната църква „Успение Пресвета Богородица“ е построена в периода 1835 – 1837 г. от майстор Константин от с. Плевен, а четвъртата символическа разделения на 360 полета, в които са изписани теми и сюжети от възрожденската епоха (18 – 19 век). Иконостасът е изработен през 1839 г. и е образец на Тревенската резбарска школа. Той е третият по големина манастир в България. След като се поклонихме пред чудотворната икона и запалихме свещички за здраве напуснахме манастира, защото

ни предстоеше вълнуваща среща с председателя на БФТВ Румен Узунов. Той бе така добър да приеме нашата покана да се видим на това свято място и ни разказа интересни факти за манастира.

Следващата ни дестинация бе град Ловеч. Той се намира в сърцето на Стара планина и е възникнал като тракийско селище на брега на река Осъм. Една от забележителностите на града е Покритият мост, който разгледахме.

Последната ни спирка бе Панорамата „Плевенска епопея 1877 г.“. Тя е построена в Скобелевия парк, непосредствено до реду-та Кованлък, където по време на третата атака от обсадата на Плевен се водят едни от най-тежките сражения. Автор на живописната част и главен изпълнител е Николай Овечин с още 13 руски и български художници. Архитектурното тяло е направено така, че да изглежда сякаш е повдигнато на четири щика. Те носят четири хоризонтално разположени пръстена, три от които символизират трите атаки срещу Плевен, а четвъртата символическа обсадата на града. Тържествено откриване е на 10 декември 1977 година в деня на 100-годишнината от освобождаването на Плевен. Плевенската панорама е включена в 100-те национални туристически обекта.

Елена БОЗУКОВА - председател на КТВ, град Казанлък

ЮБИЛЕЙНИ ГОДИШНИНИ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

125 години	от убийството на Алеко Константинов
145 години	от Руско-турската война (1877-1878 г.) и боевете на Шипка
185 години	от рождението на Васил Левски
120 години	от излизането на първия брой на сп. „Български турист“
120 години	организиран туризъм във Варна
120 години	ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора
120 години	ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък
120 години	ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново
120 години	ТД „Стратеш“ - Ловеч
120 години	ТД „Алфа“ - Хасково
120 години	ТД „Чудни скали“ - Айтос
120 години	ТД „Ибър“ – Долна баня
120 години	ТД „Кракра Пернишки“ – Перник
120 години	ТД „Планинец“ - Тръвна
120 години	ТД „Васил Левски“ – Карлово
120 години	ТД „Мадарски конник“ – Шумен
105 години	ТД „Карлък“ – Смолян
100 години	ТД „Приста“ – Русе

от откриването на първия туристически дом у нас на Царевец от ТД „Трапезица“ – В. Търново

от построяването на първата планинска хижа „Скакавица“ от ТД „Рилски езера“ – Дупница

ТД „Родни балкани“ – Варна

ТД „Купена“ – Пещера

от създаването на Централен алпийски лагер (по-късно преименуван на ЦПШ „Маловица“, ЦПШ „Христо Проданов“ и УЦ „Маловица“ – 1992 г.) от възстановяването на БТС като масова, независима обществена организация

60 години ТД „Руен“ – Пловдив

30 години Национален песенен празник „Песните на България“

25 години Информационен център БТС

б. ред.: от редакционния екип на в. „Ехо“ предварително се извисяваме, ако неополно сме пропуснали да посочим нечий юбилей. Разчитаме на вас, нашите читатели, да ни изпратите информация и се ангажираме да я публикуваме допълнително.

БЛАГОДАРИМ ВИ ОТ СЪРЦЕ, ДАРИТЕЛИ!

от стр. 1

В откритата дарителска сметка се включиха:

- Леонардо МИХАЙЛОВ
- Николай ДОБРЕВ
- Георги КОВАЧЕВ
- Момчил КОВАЧЕВ
- Албена ЖИТАРОВА
- Силвия МИНЧЕВА
- Кръстина КОСТАДИНОВА
- Любомир ЯНИНСКИ
- Йордан ЯНИНСКИ
- Христо МАНДЕВ
- Добромир МАШЕВ
- СТД „АКАДЕМИК“ – Варна
- Валентина МИРЧЕВА
- Ясен ДОЛЧИНКОВ
- Лора ГЕНЧЕВА

б. ред.: Посочените в списъка имена фигурират в дарителска сметка BG71 STSA 9300 0012 4857 19 в банка ДСК.

ПОКАНА

Управителният съвет на туристическо дружество „Росица“, град Павликени, на основание чл. 26 от ЗОЛ-ИЦ свиква годишно отчетно-изборно събрание за 2021 г., което ще се проведе на 16.02.2022 г. от 17.00 часа в клуба на дружеството. При липса на кворум събранието ще се състои от 18.00 часа на същата дата и на същото място при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчетен анализ на дружеството за 2021 г. от Управителния съвет.
2. Отчет за финансово-икономическото състояние на дружеството за 2021 г. Приемане на годишен финансов отчет за 2021 г. и решение за обявяването му в Търговския регистър.
3. Приемане на проект за календарен план на дружеството за 2022 г.
4. Избор на делегат за Общото събрание или Конгрес на Българския туристически съюз.
5. Избор на Управителен съвет, на Контролен съвет и на председател на ТД „Росица“.
6. Изказвания и предложения по всички гореизложени точки.

УС на ТД „РОСИЦА“, град Павликени

ТРЯВНА ГРАД НА РЕЗБАРИ, ЗОГРАФИ И ДЮЛГЕРИ

Китният град Трявна се намира в северните склонове на Централна Стара планина, на около 400 м н. в. През него живописно извира снага Тревненската река. Релефът е полупланински и планински, климатът - мек и подходящ и за туризъм, и за профилактика и лечение на белодробни заболявания.

Селището е оставило трайна дияра в историята и културата на България. Следи от тракийски надгробни могили говорят, че живот по тези места е имало в дълбока древност.

По време на Възраждането в Трявна възниква най-старата художествена школа у нас. Нейните основни направления са три – резбарство, зографство и дюлгерство. Когато през 1871 г. Феликс Каниц посещава Трявна, той я нарича „български Нюрнберг“. Най-ясна представа за тревненската архитектура можем да получим, като наблюдаваме единствения, напълно запазен от времето на Възраждането, ансамбъл – площад „Капитан дядо Никола“. Сградите, затварящи пространството му, са с висока архитектурна стойност.

Часовниковата кула е строена през 1814 г. От тогава, та и до днес механизмът ѝ отброява отминаващото време. Всяка вечер в 22.00 часа от нея се разнася Славейковата песен „Неразделни“ – химн на града, който докосва сърцата на тревненци и гости.

Гърбавият мост до кулата съществува от 1844-1845 г. Негов майстор е „архитектун“ Димитър Сергюв.

Специализираният музей на резбарско и зографско изкуство в Трявна поддържа няколко обекта: Даскалова къща, Райкова къща, Старото школо, Ангел-Кънчева къща, Славейкова къща, Художествена галерия, Галерия „Казакон“, Музей „Тревненска иконописна школа“ и Музей „Азиатско и африканско изкуство“.

Строежът на Тревненското школо започва само година след откриването на Габровското. В него учителства Петко

Славейков. В момента е музей, в който могат да се видят възстановена класна стая, документална експозиция за учебното дело, даренията на братя Димитър и Никола Казакови, Иван Попдимитров, проф. Кънчо Цанев, колекция от стари часовници.

До Школото се извисява Райковата къща – паметник на късновъзрожденската тревненска архитектура и роден дом на Димитър Сергюв.

Специализираният музей на резбарско и зографско изкуство в Трявна поддържа няколко обекта: Даскалова къща, Райкова къща, Старото школо, Ангел-Кънчева къща, Славейкова къща, Художествена галерия, Галерия „Казакон“, Музей „Тревненска иконописна школа“ и Музей „Азиатско и африканско изкуство“.

Строежът на Тревненското школо започва само година след откриването на Габровското. В него учителства Петко

първия професор по органична химия в България – проф. Пенчо Райков. В нея е представен тревненският градски бит от края на XIX и началото на XX век. Гости-те се черпят с ликьор от вишни на фона на стари градски песни.

Според легенди църквата „Св. Архангел Михаил“ е построена през XII в. от Асеновци. Днес тя е обявена за национален паметник на културата.

Развитието на дърворезбата в Трявна е представено в Даскаловата къща-музей. В нея се е състоял прочутият облог, определен като първия български художествен конкурс. От таваните на гостините стаи вече 213 години греят двете незализащи слънца. В двора се издига „Тревненската

Даскаловата къща

Райковата къща

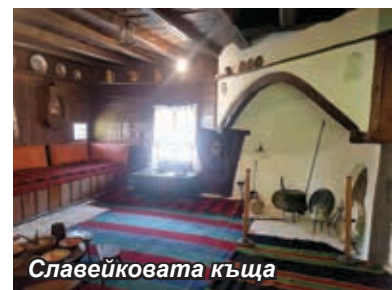
Музей „Тревненска иконописна школа“

Часовниковата кула и Гърбавият мост

колона – послание на днешните майстори към поколенията. В музей „Тревненска иконописна школа“ са показани 160 икони, рисувани от представители на местните зографски фамилии.

Даскаловата къща е построена е между 1804 и 1808 г. от тревненския търговец Христо Даскалов. С много снимки и оригинални творби са показани шедьоври на тревненската художествена школа в резбарското и зографското изкуство. Тук се намират двата великолепно дърворезбовани тавана, създадени от Димитър Ошанеца и Иван Бочуковца през 1808 г. след сключен облог. Тя е известна и с други важни събития - в нея Васил

Славейковата къща

Музей на азиатско и африканско изкуство

дени деветте деца на Петко и Ирина Славейкови, сред които е и големият български поет Пенчо Славейков. Тук те получават първите си уроци по родолюбие.

Уникална колекция е подредена в най-новия музей „Азиатско и африканско изкуство“. Тя е дарение от скулптора Златко Паунов. Експозицията включва произведения от Тибет, Непал, Китай, Индия и някои африкански държави и

Туристически дружества в района:
- ТД „Планинец“ – Трявна 0889800682
- ТД „Узана“ – Габрово – 0899963421
- СГД „Бачо Киро“ – Дряново - 0879462840; 0887099114 и 067672332
- ТД „Росица Мазалат“ – Севлиево - 0882966264

Град Трявна е отправна точка за обекти и забележителности като:
- град Дряново, Дряновски манастир; пещера „Бачо Киро“, екопътеки над манастира;
- Архитектурно-исторически резерват „Боженци“ и околните гори - място за разходки;
- град Габрово и Регионален етнографски музей на открито „Етър“;
- старопрестолният град Велико Търново - на около 41 км по шосе от Трявна;
- карстова местност Пропастите (над кв. Хитревици и колиби Пещерите - от 1991 г. Генцовци) с пещерите Куминето (Парова дупка) и Марина (Змейова дупка);
- Природен парк „Българка“;
- Курортно градче Плячковци и др.

представлява мост между културите на различни континенти.

Музейните обекти в града предлагат интересни атракции на своите гости - вечерни посещения на Даскалова и Райкова къщи, урок на Рада Господина, обучение и демонстрация на дърворезба и иконопис, тъкане на стан, апикиране на градско и селско облекло, сключване на граждански бракове в музеев обект по желание. Всяка година на 1 март в Райковата къща Баба Марта весели децата, на Великден те боядисват яйца на старинния площад и ги подреждат в изложба, на 6 май могат да се полюлеят на Гергьовска люлка, а през коледните празници - да подредят традиционни сурвакници в някой от музеите.

Със сигурност има защо да се посети Трявна - този прекрасен град със стара история и традиции, съхранени до днес. **Юлия НИНОВА – директор на Специализирания музей за резбарско и зографско изкуство – Трявна**

Левски и Ангел Кънчев основават местния таен революционен комитет, а Апостола преспирав в „писаната“ стая. Пак тук се настанил и щаб на руската армия по време на Руско-турската война от 1977-1978 г.

Родният дом на Ангел Кънчев в Трявна е превърнат в Музей на революционното движение. В Славейковата къща са ро-

Специализиран музей за резбарско и зографско изкуство
Контакти: Уеб страница - www.tryavna-museum.eu
Фейсбук - Специализиран музей - Трявна / Tryavna Museum, Bulgaria
YouTube Channel - Специализиран музей Трявна / Tryavna Museum

МЕСТА ЗА ПОДСЛОН БЛИЗО ДО ТРЯВНА

КОМПЛЕКС „БРЪШЛЯН“

Намира се в град Трявна. Представлява масивна сграда в битов стил с капацитет 19 места, разпределени в стаи с по 2 или 3 легла и собствени санитарни възли. В територията на къмпинга има 12 къщички с по 2 легла и разтегателни дивани. На разположение на гостите са ресторант „Бръшлян“, конферентна зала с 20 места, паркинг и басейн. В една от залите има уникален таван от дърворезба.

Спокойствие, тишина, чист балкански въздух, неповторима панорама гледка към града и планината съчетани с индивидуален стил, приятна атмосфера и професионализъм. Всичко това може да откриете целогодишно в комплекс „Бръшлян“, разположен в борова гора. Организират се пешеходни преходи с различна степен на трудност. В Трявна туристите могат да посетят интересни културно-исторически забележителности.

Адрес: гр. Трявна 5350, ул. „Панорама“ 6, GPS: 42.870092, 25.489874
Телефон: 0884 542 111 / 0677 6 30 19, e-mail: brashlyan@mail.bg
Стопанин: ТД „Планинец“, гр. Трявна, ул. „Бачо Киро“ № 10

ХИЖА „БАЧО КИРО“

Местоположение: Среден Предбалкан, в подножието на платото Стринава, край Дряновския манастир „Св. Архангел Михаил“, 355 м н.в., GPS: 42.950403°N 25.429587°E.

Описание: Сграда с капацитет 75 места, етажни санитарни възли и бани, отделно помещение с ел. уреди, ресторант с капацитет 50 места на партера на хижата, отделно помещение - туристическа столова с малка кухня, паркинг.

Изходни пунктове: Габрово – 15 км по асфалтово шосе; Дряново (Музей „Кольо Фичето“ - обект от 100-те НТО) – 7 км по асфалтово шосе; ж.п. спирка Бачо Киро – 20 мин.; ж.п. гара Царева ливада – 40 мин.

Съседни обекти: Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“ (обект от 100-те НТО) – 5 мин., благоустроена пещера „Бачо Киро“ (обект от 100-те НТО) – 10 мин., тур. спалня „Стринава“ – 10 мин., водопад Синият вир – 15 мин., с. Боженци (обект от 100-те НТО) – 15 км (4 ч.), Трявна (обект от 100-те НТО) – 8 км (2,30 ч.)

Стопанин: ТД „Бачо Киро“ – Дряново, [www.http://bachokiro.com](http://bachokiro.com)
За контакти: 0887099114 и 067672332; e-mail: bacho_kiro@abv.bg, www.dryanovo.com

ХИЖА „МАЗАЛАТ“

Местоположение: Хижа „Мазалат“ е разположена на източната граница на Национален парк „Централен Балкан“, на 1620 м н.в. в м. Мандрището. Построена е през 1935 г. от селивска група туристи и досега е запазила първоначалния си вид. През 2015 г. взе награда за „Хижа на годината“ на БТС и има защо – гостоприемни хижари, чисти и топли стаи и вкусна чорба. Разполага с 34 места, вътрешни тоалетни и бани с топла вода, две помещения за хранене в сградата и навес с маси отвън.

Хижата е разположена на главното било на Стара планина с изглед към отделения южен масив Триглав, включващ втория по височина връх в Стара планина - Голям Кадемлия (2275,4 м), Малък Кадемлия (2225,7 м) и Пиргос (2195,2 м). И макар масивът да се нарича „Триглав“, има още два върха, които са част от масива – Мазалат (Зли връх) - 2196,9 м и Танас тепе - 1874,9 м.

Още по-всеобхватна е гледката към Централен Балкан от връх Вълчата глава, който е на 30 минути от хижата и е идеално място за наблюдаване на изгрев или залез.

До хижа „Мазалат“ се стига:

- от север – от местността Лъгът (на 10 км от село Стоките) за 3 ч. по пътека през гората, на места стръмна, но добре маркирана. За съжаление през последните години в района има много сеч, което е довело до свлачища и паднали камъни.
- от юг – от село Скобелево, където има и жп гара, за 4 ч. и 30 мин.
- от изток – от хижа „Узана“ (тя се намира на 22 км по асфалтово шосе от Габрово) за 3 ч. и 30 мин., като се преминава от ПП „Българка“ в НП „Централен Балкан“. Пътят минава през Габрово в посока х. „Узана“, като малко преди нея се свива вдясно и се кара около 10 минути по тесен асфалтиран път. Изкачванията са малко и не са стръмни. В зависимост от условията има два варианта за преминаване - по зимната или по лятната пътека. Лятната минава през гората и е изцяло равна, а зимната е живописна, като изкачва два хълма, от където се откриват гледки към масива Триглав и източния дял от Стара планина (Шипка, Бузлуджа и т.н.)
- от запад – от хижа „Тъжа“ за 3 ч. и 30 минути по билото на планината. По този маршрут има стратонит гледки към целия Балкан, като се минава и през изключителния природен феномен Пеещите скали, на границата на едноименния резерват.

Хижата е част от маршрута Ком-Емине (българската част на международния пешеходен маршрут Е3). Цената за нощувка е 20 лв. на легло.
Стопанин: ТД „Росица – Мазалат“; **Контакти:** 02 4910020 и 0897475538

ХИЖА „УЗАНА“

Местоположение: Шипченска планина, м. Узана, северозападно от вр. Исполин, GPS: 42.750967°N 25.238520°E.

Хижа „Узана“ е разположена на височина 1240 м н.в. в едноименната местност на билото на Стара планина, в Габровския Балкан, и е достъпна по асфалтов път (25 км) от Габрово. Тя е отворена целогодишно и предлага възможности за разходки, планински туризъм, а през зимата и за ски.

Хижата представлява солидна триетажна сграда с просторна трапезария, фойе и широка веранда. Разполага с 11 спални помещения и две тавански стаи с общ капацитет около 80 места. Стаите са с по 2, 3, 4 и повече легла. През зимата част от тях се отопляват на твърдо гориво. През 2009 и 2010 г. е извършен ремонт на всички стаи, те са боядисани и освежави. Монтирани са нови легла с матраци. Тоалетни и бани има в приземното на сградата, както и в двата спални етажа.

Сградата разполага със собствени водозиточник с чиста студена вода. В услуга на туристите има кухня с електрически и газови уреди за приготвяне на храна. Хижаа е пункт от международния туристически маршрут Е-3.

Изходни пунктове: връхната точка на прохода Шипка – 2,45 ч., село Ясеново (община Казанлък) – 3-3,30 ч., град Габрово – кв. Етъра (Регионален етнографски музей на открито „Етър“ - обект № 19 от 100-те НТО) – 4 ч. (22 км по асфалтово шосе).

Съседни обекти: Географски център на България (обект № 19-а от 100-те НТО) – 20 мин., връх Исполин – 45 мин., х. „Янтра“ – 1,30 ч., вр. Шипка (1326 м) – 3 ч., х. „Мазалат“ – 3,45 ч., х. „Бузлуджа“ – 5 ч.

Стопанин: ТД „Узана“ – Габрово
Контакти: 0886792982; 0899963421, 0889316834, <http://www.hija-uzana.com/>; Фейсбук: Хижа Узана

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „УЗАНА“

Местоположение: Шипченска планина, м. Узана, северозападно от вр. Исполин, на около 200 м северозточно от х. „Узана“, по пътеката за вр. Шипка, 1260 м н.в.

Описание: Сграда с капацитет 30 места в стаи с по 2,3 или 4 легла, повечето със самостоятелни санитарни възли и бани; стая със 7 легла и самостоятелен санитарен възел, централно отопление, ски гардероб, ски писта с влек, паркинг. Обектът е пункт от международния туристически маршрут Е-3.

Изходни пунктове: връхната точка на прохода Шипка – 2,45 ч., село Ясеново (община Казанлък) – 3-3,30 ч., град Габрово – кв. Етъра (Регионален етнографски музей на открито „Етър“ - обект № 19 от 100-те НТО) – 4 ч. (22 км по асфалтово шосе).

Съседни обекти: Географски център на България (обект № 19-а от 100-те НТО) – 20 мин., връх Исполин – 45 мин., х. „Янтра“ – 1,30 ч., вр. Шипка (1326 м) – 3 ч., х. „Мазалат“ – 3,45 ч., х. „Бузлуджа“ – 5 ч.

Стопанин: ТД „Узана“ – Габрово
Контакти: 0889564804, 0899 963 42, 0889316834, www.villauzana.com

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „СТРИНАВА“

Местоположение: Среден Предбалкан, в подножието на платото Стринава край Дряновския манастир „Св. Архангел Михаил“, 273 м н.в., GPS: 42.959248°N 25.430512°E.

Описание: Комплекс от 20 бунгала с 2 или 3 легла, общи санитарни възли и бани плюс 1 стая с 4 легла, отопление с ел. уреди, туристическа столова, обширен осветен паркинг, терен за палатки и каравани, басейн (на 500 м).

Работи сезонно: от 1 март до 30 октомври.
Изходни пунктове: Габрово – 15 км по асфалтово шосе; Дряново (обект от 100-те НТО) – 7 км по асфалтово шосе; ж.п. спирка Бачо Киро – 0,20 ч., ж.п. гара Царева ливада – 0,40 ч.

Съседни обекти: Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“ (обект №22 от 100-те НТО) – 5 мин., благоустроена пещера „Бачо Киро“ (обект от 100-те НТО) – 10 мин., тур. спалня „Стринава“ – 10 мин.; водопад Синият вир – 15 мин.; с. Боженци (обект № 20 от 100-те НТО) – 15 км (4 ч.), Трявна (обект от 100-те НТО) – 8 км (2,30 ч.)

Стопанин: ТД „Бачо Киро“ – Дряново, <http://bachokiro.com>
За контакти: 0887099114 и 067672332; www.dryanovo.com
e-mail: bacho_kiro@abv.bg

МУГЛА, ЧАИРСКИТЕ ЕЗЕРА И ТРИГРАД - ТРИПТИХ ЗА ЩАСТЛИВЦИ

ция с гостоприемство, вкусна храна и невероятни гледки оставиха у нас мъничко тъга, че трябва толкова скоро да си тръгнем от това място.

Бавно поехме по добре утъпкания път, който на няколко завоя след хижата започна да се провира между леглата на най-долните езера. Над гладката повърхност на водата, огряна от слънцето, се стелеше тънка мъгла. Високи папури и блатни треви загряваха езерата, сякаш ги пазаха от очите и краката на на-транници като нас.

Вървах и поглъщах красотата наоколо, а чувството за нереалност се увеличаваше с всяка крачка. Тайничко на ум си пожелах никога да не спирам да усещам магията на тази планина, без значение по кое време на годината и колко пъти я посеща-

вам. Групата се точеше бавно напред, пред нас горският път редуваеше спиращи дъха гледки на стръмни и скалисти урви, през които протичаха бесни води, с красотата на чудни скални образувания, обработени от пъстра есенна гора. В разговори и шепи не усетихме кога отхвърлихме два часа път и се озовахме на асфалтовия път за Триград. Тегаво е да вървиш по асфалт, и то нагоре, но всички знаехме какво ни очаква в края на пътя, та някакси краката, колкото и да бяхме изморени, сами ни носеха натам. И когато след поредния завой на пътя ждрелото разкри пълното си величие, спряхме удивени. Величествени скали, причудливи форми, изваяни от бесните води на реката. Усещане за нищожност и с него - пълен рестарт. Осъзнах,

че съм като някаква микроскопична брънка в тая Вселена, а пък незначителните лични проблеми, дерзания и разните ми там човешки кахъри изобщо ги нямаше на картата. Стана ми леко и пърхаво, дробовете ми се отвориха за още въздух, а душата ликуваше.

И за да ни е пълна нирваната, вечерта в столовата на хижа „Триградски скали“ любезните домакини ни поднесоха изненада - изпълнение на родопски мелодии с каба гайди от двама изпълнители от ансамбъла „101 родопски гайди“. Затворих очи и се понесох из обширните родопски полета. Звукът проникна във всяка моя клетка, съзнанието ми бързо редуваеше приказни картини. Състоянието бе почти като в медитация - левитирах някъде близо над земята и не исках да се върна ...

Много пъти сме били в Родопите и всеки път усещането за мистичност ме е завладявало толкова силно, че ми е било трудно да се откъсна. Обикновено си тръгвам със сълзи в очите, защото там неиде, сред вековните гори, оставям парченце от сърцето и душата си. Вярвам, че някой ден, когато умра, душата ми отново ще обходи всички онези красоти и ще си събере парченцата, за да се влее цяла и умиротворена в безкрая.

Мариана ВЕНКОВА,
ТД „Галата“ - Варна

ГЕРОИТЕ НЕ СА ЗАБРАВЕНИ

Черна) загива Стефан Станчев Влахов. Бил е само на 39 години и оставил седем деца сираци. Особено възлание предизвика представено писмо от потомък на загиналия, в което Влахов с възторг пише на близките си за героизма на българите при превземането на непристъпната Одринска крепост. Но много скоро той остава там завинаги.

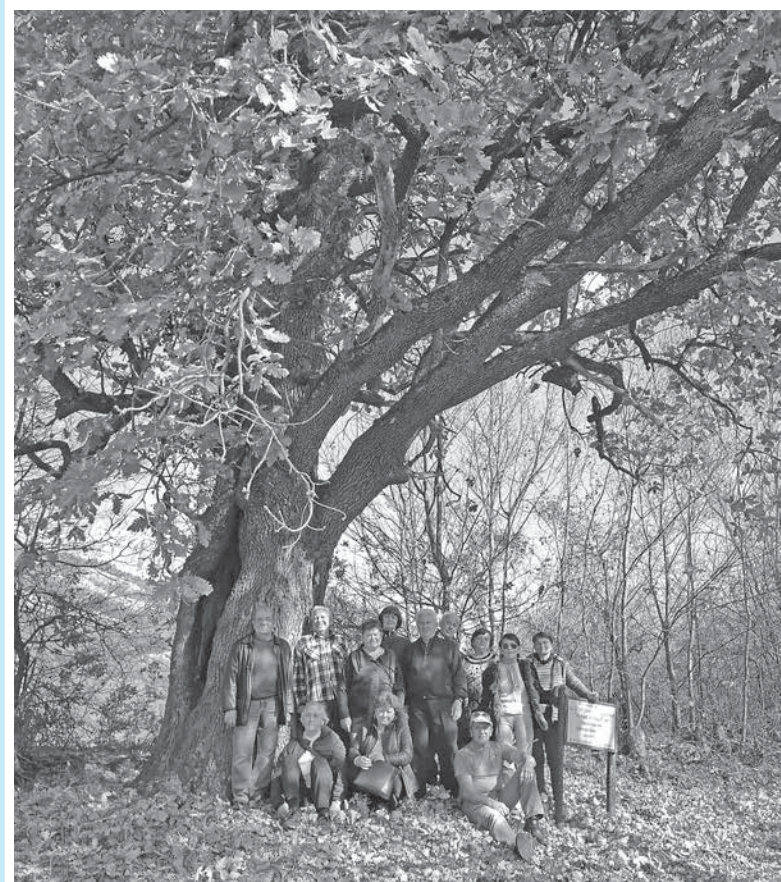
За всички герои, загинали за родината, положихме цветя, запалихме свещи, помолихме се. И пожелахме никога да няма войни! После всички се отправихме към Светеното дърво, за да се порадваме на красотата на есенните багри и да проверим силите си. Пътят до този дъб благуна на възраст около 400 години е любимо място за разходка.

Всички се любувахме на прекрасната природа в подножието на Витите скали (плато Стражата), а чудната панорама към Средна Стара планина - връх Ботев и върховете Голям Кадемлия, Исполин, Шипка и Бузлуджа будеше възторг и спомени, родиха се мечти за нови пътешествия.

Бай Крум с акордеона повдигна духа на присъстващите и всички запяха в този незабравим хубав празничен ден. И нека, както гласи поверието за този ден, да тържествува доброто, светлината, справедливостта и мъдростта!

Христо КИЧИКОВ

Христов Конаров, само на 29 години. На 11 ноември 1916 г. в боя при село Полог (завоя на река

На големия християнски празник Св. Архангел Михаил (8 ноември) и Архангелова задушница т.г. туристи ветерани от КТВ „Узана“ Габрово се поклонихме пред паметта на загиналите във войните за обединение на България (1912-1918 г.) жители на малкото Габровско селце Пещевци и Поповска община.

Председателят на клуба Пеню Славов разказа за героизма на нашите предшественици, загинали по бойните полета. На 8 ноември 1912 г. в дивизионната болница край Одрин от холера умира Дочо

СМИСЪЛЪТ Е В ТОВА ДА ПРАВИМ ДОБРИ НЕЩА ЗА ДРУГИТЕ

В последната събота на ноември т.г. ТД „Камендел 1934 – Бояна“ организира Вин-фест в м. Семовица на Витоша. За празничното настроение допринесоха мекото есенно слънце, природата, музиката, и, разбира се, ведрия дух на любителите на планината. Затова и раздумката с хора от дружеството стана съвсем непринудено. Първи в нея се включиха ветераните Николай Ваташки и Трайко Лазаров.

Какво бихте разказали за историята и дейностите на вашето дружество?

Николай Ваташки: В моето семейство любовта към туризма е вътрешна потребност и се предава от поколение на поколение - син съм на един от основателите на ТД „Камен дел“ и на хижа „Строител“, бил съм дългогодишен председател на ТД „Камен дел“. Сега такъв е моят брат Огнян Ваташки.

Хижа „Камен дел“, която стопанисваме, е построена през 1934 г. По-късно е направено разширяване от ТД „Витоша“, което впоследствие бе закрито.

През 2010 г. ние – ветераните, възстановихме ТД „Камендел 1934 – Бояна“ и настояхме да реновираме и стопанисваме обекта. Тази задача поеха няколко по-млади хора от дружеството, жители на Бояна. Те работят усърдно за поддръжане на хижата и посрещат гостоприемно туристите. Всеки може да се увери в това, ако отиде там.

Открай време имаме клуб по пешеходен туризъм. Преди традиционни за дружеството бяха големи преходи в Рила, Пирин, Стара планина, ходили сме на Олимп (Митикас) – Гърция, Алпите (Австрия) и др. Днес нашите следовници се ориентират най-вече към близки български планини. Членове на дружеството участват в различни състезания по ориентирание, преминават международни маршрути като Е-3 в участъка „Ком-Еминне“ и Е-4. Имам и двама лицензирани планински водачи.

Трайко Лазаров (80 г.), който тази година бе награден с отличие „Заслужил деятел“ на БТС, през 1934 г. нашите бащи и техни съратници с много желание и ентузиазъм са изградили хижа „Камен дел“. Теренът, на който е построена, е отстъпен имот на наш съселанин от Бояна. Сградата е правена под егидата на Боянското читалище „Виделина“. Почти всички ръководители на дружеството и на спортните дейности тогава са работили в читалището. През 1947-1948 г. е направена под-

От ляво на дясно: Трайко Лазаров и Николай Ваташки

писка сред жителите на с. Бояна, с която се събират 100 000 лева тогавашни пари – доброволни дарения, използвани за разширяване на хижата. По-късно с министерски постановления читалищата, а при нас читалището и хижата, стават държавна собственост като БТС. През 1956 г. хижите на Витоша се дават за стопанисване на тогавашните туристически дружества. Тогава „Камен дел“ е била секция към ТД „Витоша“, което е стопанисвало хижата. Дълги години хижири на обекта бяха жители на Бояна.

През 2008-2009 г., заедно с Николай Ваташки, възстановихме дружеството, но и до тогава не сме преставали да правим преходи в родните планини, Гърция, Австрия, екскурзионни летувания в ГДР. Туристи от дружеството възстановиха заслона в м. Василиова ливада и построиха там беседка и маса, а тази година на-

правила кът за отдих и в м. Семовица.

Преди 2-3 години решихме да подмладим ръководството на дружеството. В началото изпитах страх дали ще се справят с работата, но всичките ми страхи се опровергаха. Те така подеха нещата, че чак ми „падна шапката“, надминаха очакванията ми. Хем приличаха на нас, хем имат съвременно мислене и боралят със съвременните технологии. Справят се със задачите поразително бързо и оперативно. Нашата помощ е в това да организират дарителските кампания и бригади за почистване. Нашите хижири почистват пътеки и подменят табели, където е необходимо.

Всяка година на 1-и януари се събираме в м. Василиова ливада. Празникът на дружеството се провежда ежегодно около 20 септември на х. „Камен дел“. Причината е, че по това време през

1934 г. е започнато нейното строителство. Тогава е създадено и дружеството, както и ПП „Витоша“ – първият природен парк в България и на Балканския полуостров. Всяка последна събота на ноември организираме Вин-фест в м. Семовица. Тук, с помощта и на дарения (всеки според възможностите си), са направени дървени маси, беседка, кът за барбекю, указателна туристическа табела.

Вярно ли е, че познавате и „свс затворени очи“ всичките 107 местности в района на Бояна?

Трайко Лазаров: да, така е, и това се отнася особено за моя приятел Николай Ваташки.

Променили ли са се горите над Бояна и във Витоша от времето на вашите родители до днес?

Преди 1934 г. над с. Бояна планината е била гола. Говори се, че

тук е имало селище още по времето на севастократор Калоян. Залесяванията започват от 1934 г. и както нашите родители, така и ние, сме участвали в тях. Сега гората наоколо е стара, с високи 80-годишни борове. Има само санитарна сеч.

Чувствате ли се по-богати от факта, че сте засадили и опазвали толкова дървета?

Николай Ваташки: Чувстваме се богати с гората, защото имаме възможност да я посещаваме и да й се наслаждаваме, това помага да бъдем здрави и бодри.

Какво не знаят софиянци, които си седят по домовете, за хубавите боянски местности?

Не знаят, че има прекрасни места като Боянския водопад, местности като Василиова ливада и Семовица, връх Камен дел и Копитото, Гьорева чешма и Тихия кът, че тук могат да дишат чист планински въздух и да се радват на природата.

Кое е любимото ви място за посещение в тази част на Витоша?

Трайко Лазаров: местата са различни според сезона – например ходим там, където се берат див чесън и коприва, лете за боровинки, малини и диви ягоди, сред любимите ми е м. Василиова ливада над Боянското езеро.

След ветераните идева ред на по-младото поколение.

Ивайло Марков (39 г.): преди седем години ТД „Камендел 1934 – Бояна“ взе за стопанисване хижа „Камен дел“. Реновирахме я напълно, а беше почти съборителна.

В началото бе много трудно, дори нямаше вода. Минахме през всички перипетии и сега тя е една от най-добрите хижи във Витоша. Идвам планинари и хора, които обичат да ходят пеша.

През зимата също е достъпна, защото почистваме снега по пътеката до нея.

С ветераните в дружеството

сме като едно цяло. Заразяват ни с хъса си и са пример като хора, които допринасят да се случват добри неща в планината. Разчитам много и на личния ми екип - Ивайло Ненов, Михаил Хаджийски и Николай Миков. Израстнали сме заедно, приятели сме от деца и имаме обща кауза. Четиримата направихме основен ремонт на хижата, впоследствие Николай Миков отиде да стопанисва друг обект и се разделихме. Всички приходи от обекта се инвестират в неговата поддръжка. Рекламира се чрез Фейсбук и „от уста на уста“ и се радваме, че повечето туристи си тръгват доволни и с усмивка. Освен храна в момента тя предлага 23 легла за нощувка.

Каква е основната ти професия?

Допреди две години работих като осветител в Киностудия „Бояна“. Но като жител на Бояна винаги съм обичал Витоша. Болно ми е, че планината е пустее и се превръща в джунгла. Затова в дружеството решихме да възстановяваме кътове за отдих като този в м. Семовица.

Началото поставихме в м. Василиова ливада – възстановихме заслона, направихме беседка, няколко пейки и огнище – празнуваме там на 1 януари, всеки може да запоява и да види. Тази година, с доброволен труд и дарения от боянци и други дарители направихме място за отдих в м. Семовица. Планираме да има подобен кът и край близкото езеро „три кладенци“, само на 50 м от м. Семовица.

Защо правиш всичко това – поддържане на хижата, кътотовете за отдих?

За мен има смисъл да правя неща за благото и доброто на другите, които да останат след мен не за пет, а за петдесет години. Добре е, че имам съмишленици. Веднъж на хижата дойде мъж, който ни каза: „Момчета, тук вие правите безпирмерни неща!“ Стана ми хубаво – няма заплада, която да те накара да се почувстваш така.

Разговорите води
Петя ИВАНОВА

ЗВЕЗДАТА

Зад широките Месопотамски равнини, на изток от Ливан, в една ясна нощ, когато небесата бяха засипани с лъскави звезди, които трептяха като живи брилянти, в тишината на заспалия свят изгря ненадейно една нова звезда.

Тая звезда, която до тогава никое човешко око не беше виждало, беше звезда велика, ясна и лъчезарна, като едно малко слънце, и нейният силен блясък правеше да бледнеят околните звезди, що трептяха по високото небе.

И тая звезда се показваше на запад. Човеците, които я видяха, се удивиха. И разнесе се скоро мъгела за появяването ѝ по всички градове и села на царството. И чухаха се всички и се питаха, какво означава това небесно знамение.

И никой не знаеше. И на петата нощ слухът за чудесната звезда достигна до ушите на тримата знаменити и славни мъдреци на Халдея, човещи вещи в писанията, които умееха да гледат в бъдещето и да четат в съкровениите му тайни. И когато видяха и те звездата, удивиха се твърде и се смутиха. Защото никой от тях не можеше, въпреки дълбоката си мъдрост, да отгатне, какво явление на еселената това ново небесно светило. И си рекоха един на друг:

– Да прегледаме старите пророчески книги. Може би в тях да е писано нещо за това знамение.

И заеха се с велико усърдие да преглеждат старата мъдрост, написана на зайчи кожи и папируси.

Три дена и три нощи мъдреците ровеха писанията на пророците, четаха ги, тълкуваха ги, за да намерят ясен отговор на тайната.

И в края на третата нощ мъдреците възкликнаха с голяма радост, понеже намериха в книгите предвещаното за тая чудна звезда.

И това старо предвещание разпразяваше, че ще дойдат нови времена, когато на запад, в юдейската земя, ще се роди един Цар. И знак за неговото раждане ще бъде една нова сияйна звезда, която ще изгрее на запад, тъкмо над мястото, където се е родил новият Цар.

И захванаха тогава да разговарят мъдреците помежду си. Първият рече:

– Никой цар между човеците до днес не е бил обядан от подобна звезда. Велики царе на земята са владеели и повелявали, без да бъде отбелязано появяването им с такова славно знамение. Навярно новият цар ще бъде по-велик от великия Сесостриса, чиято слава грееше от град Тива, при река Нил, до върховете на Ливан с високите кедр; той ще е по-могъщ от египетския Кир, който простри ръката си над всички земи и царства, който се намират между западното море и вълните на топлия океан на изток; и от македонския цар Александър, който с победоносен меч разпространи властта си от снежните тракийски планини дори до изворите на свещената река Ганг.

А вторият мъдрец изрече угрижено:

– Трепери, бедна земя, защото страшен завоевател днес се ражда! Твоите полета ще бъдат отново покрити с човешки трупове и твоите реки и потоци ще почервеният от човешка кръв и никога толкова плач и ридание не ще са се издигали към небесата.

Третият мъдрец каза:

– Благословени да бъдат нашите бели коси, защото те са само радостен знак и надежда, че няма да доживеем до ония страшни дни, когато новороденият силен цар отрасне и възмъжее и с размаха на сабията си направи да покрият земята пожари, разваляни, трупове окървавени, сълзи и отчаяние. Защото всяка грозна слава се гради върху разрушението и всяка победа се купува с аркалата на загубеността.

Тогава и тримата мъдреци казаха:

– Честити сме, че няма да доживеем до тоя мрачен ден. И после стана дума за името на новия цар. И поискаха да узнаят името на новия завоевател на земята, който ще я покрие с кръв и разваляни.

И търсиха пак и намериха тайнствени белези в мъдрата книга. И се трусиха много, докато разгадават смисъла на тия белези.

И откриха, смаяни, че името на новия цар беше: Любои!

И удивиха се твърде вълхвите и ликуваха сърцата им, понеже всичките им страхове за човечеството изчезнаха.

Тогава рекоха:

– Блажени ние, трижди блажени, че дочакахме раждането на Царя на Любоита. Да идем да Му се поклоним, звездата ще ни заведе при Него.

И тримата белобради вълхви взеха със себе си най-благовоените аромати, ливан и смирна, и злато, за да ги поднесат пред люлката на благия Цар, и се отправиха на път към Ливанските планини. А звездата вървеше пред тях и им показваше пътя. Иван Вазов, 1901 г.

ТРАДИЦИИ

КОЛЕДАРИ

Същинският празник Коледа (25.XII) съпада с периода на зимното слънцестоене. Обичайно-празничният комплекс, фиксиращ началото на новата слънчева година, изобилства с гадания и предсказания за бъдещето, с магически обреди, отгонващи и предпазващи магически действия, които са за осигуряването на стопанско и семейно благополучие. Денят преди Коледа – 24 декември, е известен с названията Малка Колада, Суха Колада и др.

Този ден минава главно в приготвянето на бъднивечерската трапеза, която навсякъде е в кръга на семейството и е много тържествена. За Бъдни вечер навред се приготвят специални обредни хлябове, които са разнообразни по формите, украсата и названията. Ястията тази вечер задължително са само постни, като по традиция са най-често девет.

Задължителен елемент от бъднивечерската обредност е прекаждането на трапезата, помещението в дома и стопанските постройки в двора, което има очистителен и предпазен характер. Вечерята започва рано, за да узреят пано житата, не се става по време на яденето, за да не стават квачките от яйцата; може да стане само стопанинът, но трябва да ходи приведен, за да се превият житата от зърно и др.

Годишният момент на празника се смята подходящ за прогнозиране. Познати са различни гадания, от които най-широко разпространени са следните: по това, как гори Бъдникът, се гадае за плодородието през новата година; за плодородието и за времето през различните месеци се гадае с люспи от лук и сол; за здраве е гадае по това, как пукат наречените и хвърлени в огъня дрянкови пъпки или житни зърна; момите гадат за бъдещия си съпруг по първата хапка от трапезата, сложена през нощта под възглавницата им.

Според обичая празничният огън на Бъдни вечер не трябва

да загасва през цялата нощ. Задължение на мъжете е да пригответ специално за този огън дърво, наречено Бъдник, коладник, прекладник, дедник и др. Обикновено отсичат дъбово или крушово дърво.

Последният компонент на Коледната обредност е обичаят Коледуване. Участниците в него са само мъже – главно ергени, годеници и по-малко млади, скоро женени мъже. В различите говори ги наричат коладници, коледници, коледаре и др. В навечерието на празника те се организират по групи, облечени са в традиционно празнично облекло и със специално пригответа украса на калпаците – китки и венци от пуканки, сушени сливи и др.

От полунощ до сутринта коледарите обикалят всички домове в селото, като всяка група ходи в предварително определена махала. По пътя, пред вратата на всеки дом и в къщата коледарите пеят обредни песни. Те са обредно пожелание за здраве и щастие в семейството и придобивки в стопанството. Стопани-те даряват с коледарски кравай, пари, месо, сланина, боб, брашно, вино и пр.

След като групата изпее коледните песни, водачът, който държи в ръце подарения кравай, изрича коледарска благословия. Стопаните също отварят с добри пожелания, а т.нар. трохобер от групата събира даровете. В някои райони, ако в къщата има девойка

за женене, тя подготвя писан кравай за любимия си. Всички писани краваи се излагат на видно място, поставят им цени и започва наддаване. Всяко момче купува кравай на момичето си.

Коледуването завършва с общо угощение на коледарите. То се прави с част от събраните продукти в дома на водача. Останалата част от продуктите продават, а парите дават на бедните или за нуждите на църквата, училището, читалището...

На Коледа (Колада, Божич) не се извършват почти никакви обреди. Обреден характер има само празничното общоселско хоро, на което обязательно се хващат и коледарите.

По „Етнография на България“

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР ИМЕННИ ДНИ

22 декември е на великомъченица Анастасия, която е живяла през 3 век. Тя посветила живота си да помага на заточените и затворени в тъмници християни. Била измъчвана заради вярата си и осъдена на удавяне. Но станало чудо и пробитата ладия, с която била пусната в морето, не потънала. Именници – Анастасия.

23 декември – почита се паметта на преподобни Наум Охридски, изживял последните години от живота си в манастира „Свети Архангел“ на бега на Охридското езеро.

24 декември – Бъдни вечер и преподобна мъченица Евгения. Известна е с това, че дълги години живяла в манастир, преоблечена като мъж, дори била избрана за игумен. Издала я жена, която се опитвала да я прелъсти, като не подозирала, че е от същия пол.

Вечерта християнското семейство се събира, къщата се прекадява с тамян, на трапезата се сервират нечетен брой постни ястия и всички чакат в полунощ Рождество Христово. Именници – Евгения, Евгени.

На **25 декември** е Рождество Христово. Хората отиват на църква, където се отслужват тържествени литургии. Разменят се подаръци, всички празнуват раждането на младия бог. Имени дни имат Христо, Христина, Кристиян, Криста, Божан, Божанка, Божил...

26 декември е вторият ден на Рождество, Събор на Пресвета Богородица. Вярващите се събират и прославят с песни Божията майка. Именници – Йосиф.

27 декември е третият ден на Рождество. В памет на свети първомъченик и архидякон Стефан се празнува Стефановден – празникът на хора с имана Стефан, Стефка, Стефания, Стоян, Стоянка, Стойчо, Стойчо, Стоимен, Цоню, Цонка, Станка, Станчо.

28 декември – почита се паметта на мъчениците, изгорени в храма в Никодимия през 302 година, по време на литургията преди Рождество. С това се сложило началото на десетгодишно гонение срещу християните от Максимилиан.

29 декември е денят на светите младенци, избити от Ирод. Блажи се. Евангелието разказва, че когато Йерусалимският цар Ирод научил за раждането на Младенеца, се уплашил за престола си и заповядал да бъдат избити всички момченца във Витлеем и околностите.

30 декември – таки са мъченица Анисия, Солунска светица. Тя получила в наследство голямо богатство, което раздала и се посветила на бедните и затворниците. Убита по време на гонения срещу християните по време на голем египетски празник.

31 декември – тържествено посрещане на Новата година. 1 януари е Васильовден. В църквите се отслужва света Василиева литургия. Започват маскарадните празници, свързани с т. нар. „неисти дни“ между Коледа и Йордановден. Именници – Васил, Вълчо, Веселин, Веселина, Весела, Васка.

2,3 и 4 януари – през тези дни се е изпълнявал обичаят „ладуване“ (топене на пръстените), разпространен предимно в Северна България и Средногорieto. В него участвали само момичета, които гадали и си пожелавали щастлива женитба.

6 януари – Богоявление. Именници Йордан, Богдан, Богомил. 7 януари – Ивановден – Иван, Иванка, Иоян, Иво, Иото, Йонка, Ивайло, Еньо, Калоян.

12 януари – Татяна. 17 януари – Антоновден – Антон, Антония, Антонина, Андон. 18 януари – Атанасовден – Атанас, Атанаска.

НОВОГОДИШНИ ПАКЕТИ В ТУРИСТИЧЕСКИ УЧЕБЕН ЦЕНТЪР “МОМИНА КРЕПОСТ”

(3 ЕДЕЛВАЙСА), ВЕЛИКО ТЪРНОВО
31 ДЕКЕМВРИ 2021 Г. - 3 ЯНУАРИ 2022 Г.

Комплексът се намира в крайградската туристическа зона Килифор, на около 4 км /с кола, около 10 км/ от Велико Търново и на 3 км. от Архитектурно-исторически резерват за Арбанаси.

Местоположението на хотел-ресторанта, климатът в района, прекрасната природа, тишината и спокойствието са чудесни условия за отпих и релаксация. Близостта му до старопрестолния Търновоград и възрожденското село Арбанаси предоставя разнообразна възможности за посещение на църкви, манастири, музеи и други исторически обекти.

Настаяване в:	Стая с 2 легла	Стая с 3 легла
Еднодневен пакет	174.00 лв.	168.00 лв.
Еднодневен пакет за деца до 12 г.	123.00 лв.	117.00 лв.
Двудневен пакет	255.00 лв.	245.00 лв.
Двудневен пакет за деца до 12 г.	156.00 лв.	150.00 лв.
Тридневен пакет	335.00 лв.	325.00 лв.
Тридневен пакет за деца до 12 г.	190.00 лв.	186.00 лв.

Цената е на човек и включва: Съответния пакет /нощувка, вечеря и закуска/, празнична програма; 9% ДДС, застраховка. Водещ на празничната програма – актьора от МДТ „Константин Кисимов“ - Милан Иванов; забавни игри за възрастни и деца; българска фолклорна и популярна вечер на 01.01.2022 г.; Танцова формация „Балканска“ и специални гости в новозодишната вечер – Петко Саев и Стилияна Христова; Дисководещ за двете от вечерите – Даниел Тилков. Вътрешен дизайн – художниците Силвия и Емил Калоянови.

НОВОГОДИШНО МЕНЮ

ПРАЗНИЧНА ВЕЧЕРЯ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2021 Г.:

Салата „Момина крепост“ – 400 гр. /домати, краставици, печена пиперка, зеле, свежо сирене, кашкавал, шунка, тел. пастърма, кьополу/ Ракля „Сухийодол“ отл. – 100 гр. Минерална вода „Горна Баня“ – 500 мл. Безалкохолна напитка – 250 мл. Предястие – брускети 4 вида /пушена съомга, моцарела и домати, кашкавал, прошуто/ Свинско филе със зеленчуков сос „А ла шеф“ с гарнитура бейби картофи – 500 гр.

Питка – 1 бр. Вино: каберне – ½ бутилка Филе „Елена“ /Роле „Трапезица“ – 50 гр. Новогодишна баница с късмети – 1 парче Шампанско – 1 чаша Торता – 1 парче Кафе – еспресо

ДЕТСКО МЕНЮ:

Салата „Момина крепост“ – 200 гр. /домати, краставици, печена пиперка, зеле, свежо сирене, кашкавал, шунка, тел. пастърма, кьополу/ Натурален сок „Сапру“ – 250 мл. Минерална вода „Горна Баня“ – 500 мл. Безалкохолна напитка – 250 мл. Предястие – брускети 4 вида /пушена съомга, моцарела и домати, кашкавал, прошуто/ Свинско филе със зеленчуков сос „А ла шеф“ с гарнитура бейби картофи – 250 гр. Питка – 1 бр. Филе „Елена“ /Роле „Трапезица“ – 25 гр. Новогодишна баница с късмети – 1 парче Детско шампанско – 1 чаша Торта – 1 парче Торбичка с лакомства

ЗАКУСКА НА 1 ЯНУАРИ 2022 Г.:

БЛОК МАСА: кафе, чай, прясно мляко, пържени филийки, бухти (мекци), сандвич с шунка и кашкавал, няколко вида пакетирани сладка, мед, мюсли,кекс, сирене, кашкавал, топено сирене, шунка, колбас, прошуто, масло, домати, краставици, варени яйца, бъркани яйца с бекон, бял и черен хляб

ВЕЧЕРЯ НА 1 ЯНУАРИ 2022 Г.:

Шопска салата – 400 гр. Аператив /българска ракля/ – 50 мл. Минерална вода „Горна баня“ – 500 мл. Безалкохолна напитка – 250 мл. Пилешка каварма – 400 гр. Бяло или червено вино – 1 чаша Хляб – 2 филийки Домашна бисквитена торта – 1 парче

ДЕТСКО МЕНЮ:

Шопска салата – 200 гр. Натурален сок „Сапру“ – 250 мл. Минерална вода „Горна баня“ – 500 мл. Безалкохолна напитка – 200 гр. Пилешка каварма – 200 гр. Хляб – 2 филийки Домашна бисквитена торта – 1 парче

ЗАКУСКА НА 2 ЯНУАРИ 2022 Г.:

БЛОК МАСА: кафе, чай, прясно мляко, пържени филийки, бухти (мекци), сандвич с шунка и кашкавал, няколко вида пакетирани сладка, мед, мюсли,кекс, сирене, кашкавал, топено сирене, шунка, колбас, прошуто, масло, домати, краставици, варени яйца, бъркани яйца с бекон, бял и черен хля

ВЕЧЕРЯ НА 2 ЯНУАРИ 2022 Г.:

Салата предястие – 500 гр. / руска салата, снежанка, кашкавал, сирене, яйца, домати, краставици, шунка, зеле и моркови, маслина/ Ракля „Троянска сливова“ обикн.– 50 мл. Минерална вода или безалкохолна напитка Свинско печено по български – 300 гр. Мерло – 1 чаша Хляб – 2 филийки Палачинка със сладко – 140 гр.

ДЕТСКО МЕНЮ:

Салата предястие – 250 гр. / руска салата, снежанка, кашкавал, сирене, яйца, домати, краставици, шунка, зеле и моркови, маслина/ Минерална вода или безалкохолна напитка Натурален сок „Сапру“ – 250 мл. Свинско печено по български – 300 гр. Хляб – 2 филийки Палачинка със сладко – 140 гр.

ЗАКУСКА НА 3 ЯНУАРИ 2022 Г.:

Английска закуска: /Яйца на очи – 2 броя, бекон, домати, краставици, хляб – 2 филийки/ чай, кафе

10 МАРШРУТИ

ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ

декември 2021 г.

Продължение от миналия брой

ОБИКОЛЕН БИЛЕН ПЪТ

Беласица е единствената наша планина, по билото на която от единия ѝ край до подножието на в. Тумба съществува автомобилен път. Дължината му е 54 километра, с деневелация 1800 метра.

Пътят започва от най-южната част на с. **Тополница**, община Петрич. То е разположено на първата незаливна тераса на р. Струма при 75 м н.в. Доказано е, че тук е имало човешко поселение преди 8000 години. От този район към Европа са се разпространили земеделието и много полезни занаяти.

Днес в селото живеят българи с православно християнско вероизповедание. Има малък, много красив и отлично поддържан християнски храм „Успение на Пресвета Богородица“. Той е еднокорабен, безкуполен и е построен през 1926 година.

Край селото е изграден паметник на загиналите български войни в т.нар. Петрички инцидент (граничен конфликт между България и Гърция през 1925 г.), а наблизо е дарената от Илия Луков чешма.

Село Тополница се намира на 12 км източно от Петрич.

Първоначално маршрутът преминава по добър автомобилен път. Посоката е южна, на места югозападна. След 7,3 км от началото се стига до едноетажна постройка, изградена през 2014 г. за нуждите на ловците от Петричкия регион. До това място, макар и без повърхностно покритие, пътят е в добро състояние. По-нататък от дъждовете и топенето на снега е изровен в по-големи и по-малки ровинки и ровове и е невъзможен за моторни превозни средства. След 3,8 км от ловния заслон се пристига до **заслон „Халката“**, който се намира вдясно от пътя. Заслонът е обзаведен съвсем скромно с маси и пейки за кратък отдих на ловци и преминаващи туристи. Има и няколко легла за пренощуване, в случай на крайно неблагоприятни метеорологични условия. По-нататък пътят продължава в северозападна посока, като се навлиза в царството на обикновения, наричан още питомен, кестен. В тази си част пътят е в по-добро състояние и позволява движение на МПС с висока проходимост. На 3,9 км от „Халката“, при отклонение вдясно, на 500 м е местността „Папреница“. Това е една обширна

кировка в жълт цвят. На километър от „Божкиното“, вдясно на пътя, започва оградата на **резерват „Конгур“**. Тя идва от долу в северна посока и е маркирана в червен цвят.

Нататък се продължава през гъста букова гора. Пътешественикът може да се наслади на отлично запазените широколистни беласишки гори. От „Божкиното“ се стига до местността „Чакалища“. Тя е безлесна и над нея се издига връх Чакалища, откъдето идва и наименованието ѝ. Минава се край останки от гръцката отбранителна линия „Метаксас“. Тук е гранична пирамида 33. Бетонен бункер с картени амбразури и метална вишка са насочени към България. Вдясно, в северна посока, през гората и на 400 м по пътя се отива до ловен заслон „Лопатаро“.

Край заслона има добра вода за пиене. На 1,5 км нагоре се достига гръцки автомобилен път в много добро състояние. Той започва от гръцкото село Неопетрич и отива до гръцка гранична военна база.

На 28 км от с. Тополница се стига до кръстопът. От него надолу в северна посока и на 20 км е град Петрич.

По нашия маршрут първоначално се преодоляват завои с малки радиуси и големи наклони, а след 7 км се намира **хижа „Конгура“**. На кръстовището има указателна табела, която на югозапад сочи връх „Конгур“. В същата посока продължава обиколният билен път. След 2 км той достига до т. нар. **Вертолетна площадка**. Това е малка седловина на главното било, от която се открива изглед към част от Серското поле и езеро-то Керкини. Тук са кацали български вертолети, които в началото на 90-те години на 20 век са изпълнявали сапъорски задачи. Покрай площадката преминава границата с Република Гърция. Разстоянието от х. „Конгура“ до Вертолетната площадка е 9 км. Целият този район представлява безлесната субалпийска зона на планината.

От седловината, все покрай граничната бразда, в източна посока се достига **връх Конгур**. На него е вдигната наблюдателна вишка от гръцките военни. Тук е гранична пирамида 28. Вишката служи като добър ориентир към Конгур, който е един от най-красивите и посещавани от туристите върхове. Тук е посочена неговата надморска височина - 1951 метра, нарисувани са българския национален триколюр и емблемата на БТС. От върха се открива чудесна панорама към всички посоки на света: на изток са очертанията на планината Славянка, малко по на северизток е най-подробната и красива гледка към Пирин планина, на север са Огражден и надничащата малко по-натък Малашевска планина, а долу, в ни-

видове храсти. В замяна на това, пътешественикът има рядката възможност да се наслаждава на великолепието на Беласица и на широкия обзор към по-близките и по-далечни планини и на плодородните полета, които я заобикалят от север и от юг.

Дължината на автомобилния път, който преминава по северните склонове от Вертолетната площадка, до неговия финал в най-западния край – подножието на в. Тумба, е 24 км. По пътя има червена лентова маркировка. На всички разклонения по него са поставени указателни табелки.

От Вертолетната площадка в западна посока пътят е почти хоризонтален, без големи наклони и с малки радиуси на завоите, но е без повърхностно покритие и не отговаря на никакви технически изисквания за пътно строителство.

След Вертолетната площадка на билото, вляво от пътеката, са характерните върхове Пункова скала – 1973,9 м, Дебело бърдо – 1956 м и Бордиляк. По-нататък в западна посока, на километър от Вертолетната площадка, се подсича странично било, водораздел между ре-

хижа „Лопово“

Спизането от в. Радомир по западния му склон е много стръмно, с рискове за падания, поради което препоръчваме то да се извърши по обратния път на изкачването.

След изминаване на 9,5 км от Вертолетната площадка, пешком по автомобилен път се идва до място, обрасло с гъста широколистна гора, известно като Милчов хан. Тук до Балканската война ханът е бил единственият и последен подслон на пътниците, тръгнали от селищата на Петричкото подгорие към селата по южните склонове на Беласица. Хората от двете подножия активно общували, сродявали се и си гостували по различни поводи.

От тук, надясно в северна посока, пътят се спуска през гората и след 3 км стига до **хижа „Лопово“** (1262 м н.в.) Тя е бивша гранична застанва. Основно е ремонтирана и благоустроена, разполага със стовала, кухня и 20 места за нощуване. Двуетажната сграда е водоснабдена, електрифицирана и с вътрешни санитарни възли. Разположена е сред малка полянка, заобиколена с естествена гора от обикновен бук, смърч и бял бор. Местността наоколо има същото наименование – Лопово. Недалеч има военен обект.

За ползване на хижата е необходимо предварително да бъде уведомено ТД „Калабак“ в Петрич – тел. за връзка: 0896688381 и 0887473742.

До х. „Лопово“ водят пешеходни туристически пътеки от с. Коларово – 4 часа и от с. Самуилово – 3 ч. и 30 мин. По пътя надолу, след 15 км се сплиза до с. **Самуилово**, като преди това се преминава през широка красива горска поляна, в чиито западен край има голяма, предизвиква-

ща възхищение, бяла чешма. Тя има историческо значение. Построена е през Първата световна война от войниците от шеста Бдинска дивизия, които са квартирували тук.

От м. Милчов хан, където се отделя маршрутът за м. Лопово, билният път продължава към в. Тумба. След километър се достига прохода Железни врата (1686 м н.в.).

Той е изиграл съдбоносна, катастрофална роля в историята на България. През лятото на юли 1014 г. българските войни отбиха атаките на византийските войски, нахлули през Рупелския проход. Българите на цар Самуил се защитавали от укрепленията на крепостта, преграждаща долината между Беласица и Огражден.

По предложение на българина Никифор от град Пловдив, който изпълнявал командни функции във византийската армия, последната преминала през прохода Железни врата, спуснала се в Ключката клисура и на 29 юли ударил изненадващо в гръб българските войни, които били в невъзможност да се защитават от двете страни. Пораже-

нието на българската армия било пълно. Цар Самуил е бил спасен от сина си Гаврил-Радомир и закаран в крепостта над град Струмица.

Пленените 14 хиляди български войни, по нареждане на Василий II, били ослепени, като на всеки 100 души имало по един с едно око, за да ги води. При тази гледка Цар Самуил получил удар и след няколко дни починал. За тази си безчовечна и невиджана по жестокост постъпка Василий II бил наречен „Българоубиец“.

След прохода Железни врата маршрутът продължава през букова гора и отново излиза в безлесната зона. Преминава се през слабо очертано странично било, спускащо се на север до раздел между реките Каменишка и Яворнишка. Тук пътуването е много приятно, пътят е без големи наклони и от него се открива широк хоризонт към планините Огражден и Малашевска. На 3 км след прохода Железни врата се стига до място, където над пътя от голям чучур блика хубава вода.

На 4 км след чешмата и на 7 км от прохода Железни врата се преминава през нощта наоколо има същото наименование – Лопово. Недалеч има военен обект.

За ползване на хижата е необходимо предварително да бъде уведомено ТД „Калабак“ в Петрич – тел. за връзка: 0896688381 и 0887473742.

До х. „Лопово“ водят пешеходни туристически пътеки от с. Коларово – 4 часа и от с. Самуилово – 3 ч. и 30 мин. По пътя надолу, след 15 км се сплиза до с. **Самуилово**, като преди това се преминава през широка красива горска поляна, в чиито западен край има голяма, предизвиква-

декември 2021 г.

11 МАРШРУТИ

В БЕЛАСИЦА

Пътят пресича поредното странично било, спускащо се на север, което е водораздел на реките Яворнишка и Ключка. На 10 км от прохода Железни врата се идва до място, където вдясно има указателна табелка. Тя сочи в северозападна посока, където чрез тясна, минаваща през букова гора каменлива пътека, маркирана в жълт цвят, за 15 минути се стига до малка бяла едноетажна сграда, известна като Овчарника. От там, надолу в северна посока, по пътека с жълта лентова маркировка, за 3 часа и 30 минути се сплиза в с. Ключ. На билния обиколен път, след Овчарника има метален стълб с указателна табела в западна посока към в. Тумба. След още 3 км се стига до разклонение.

По пътя, който се спуска в западна посока, след километър се сплиза до м. **Щаба** (1540 м н.в.). По време на Първата световна война тук е имало малка сграда, служила за войкови щаб. От постройката няма и следа, но е останало наименованието и малка чешма с вода за пиене. Това е единствената и най-близка до в. Тумба чешма. Мястото е заобиколено от възрасаща букова гора. Близко до чешмата има масички и пейки за кратка почивка на туристите. На пътя, който сплиза в северна посока, след 3 км има разклонение. Вдясно, след още 12 км, може да се слезе в с. Скрът. По пътя вляво, също след 12 км, се сплиза в с. Габрене.

От кръстовището на билния път, след още 500 м в западна посока, е неговият край. Разстоянието от Вертолетната площадка до този край е 24 километра. От началото при с. Тополница до тук има 54 километра. А от Петрич през х. Конгур – 46 километра.

Към в. Тумба пътеката е маркирана с червен цвят, като на места е допълнена със стълбове. Посоката е западна. Минава се покрай гранична пирамида № 2. Наблизо вляво е границата с Република Гърция, а вдясно – със Северна Македония. Българската територия просто се вклинява към върха. Минава се край малки храсти и сипеи от камъни. За 1 час и 10 минути от автомобилния път се достига граничния **връх Тумба** – 1808 м н.в. Тук се събират границите на България с Гърция и Северна Македония. Изградена е голяма каменна четиристенна пирамида с височина 2,20 м. Туристическо дружество „Калабак“ – Петрич е поставило на пирамидата метална табелка, на която на български език и латиница са написани името на върха, надморската му височина и е изрисувано знамето на Европейския съюз. От Тумба се откри-

ва най-хубавата гледка към Дойранското езеро.

На запад билото на Беласица постепенно се снижава и след 9 км завършва при Костуринската седловина.

ТД „Калабак“ ежегодно организира масово изкачване на в.Тумба, съпроводено с организирането на бивачен лагер в местността Щаба. През последните години все повече туристи от Струмишкото дружество „Ентусиаст“ участват в тази проява.

Значителен е броят на туристическите маршрути из тази богата на природни, исторически и духовни забележителности планина. По понятията причини тук не може да опишем всички. Непременно обаче ще отделим внимание на този, който започва от с. Коларово и на най-практикувания от общинския център – град Петрич.

СЕЛО КОЛАРОВО – ЕЗЕРОТО ГЪОЛЧЕТО

За с. Коларово вече споменахме, че там се намира дирекцията на Природен парк „Беласица“. Тук ще добавим, че това е второто по големина селище в Петричкото подгорие, след град Петрич. В селото има гимназия до 12 клас, както и няколко промишлени предприятия, които създават поминък на хора и от съседните селища.

В Коларово има три православни църкви. Най-голямата от тях е наречена „Св. Димитър Солунски“. По тази причина Ди-

Водопад „Срамежливеца“

митровден е празник на Коларово. В двора на църквата има друга, по-малка, наречена на Свети Мина. Тя също е много добре уредена и изографисана.

В началото на 21 век в югоизточната част на селото бе построена трета църква – „Св. Неделя“. Покрай църковната ограда, от южната ѝ страна, започва маркиран в жълто туристически маршрут и указателни табелки. Съвсем наблизо той се отклонява право нагоре в южна посока. Преминава се през красива широколистна гора, в която се срещат и кестенови дървета. За 1 час се пристига край малкото естествено планинско езеро **Гъолчето**. За още 10 минути нагоре по пътеката се стига до голямо кестеново дърво, чиято възрас надвишава 300 години. До него има красива табелка, от която научаваме, че обикновеният кестен е служил на човека като полезна храна хилядолетия назад в историята.

ГРАД ПЕТРИЧ – ХИЖА БЕЛАСИЦА – ХИЖА КОНГУР

Град Петрич се намира в най-югозападния край на България. Тук са живели хора от различни етноси и вероизповедания. Това е дало отражение и върху днешния облик на града. В резултат на динамиката на обществено-политическия живот в родината ни градът кореноно промени своето облик. На мястото на някогашните едноетажни и двуетажни къщи с интересна и впечатляваща архитектура израснаха високи многоетажни сгради от бетон, желязо и стъкло. В тях се настинали бизнес офиси, включително и на фирми от съседните държави.

В Петрич действаща са църквата „Успение на Пресвета Богородица“, храм „Великомъченик Чудотворец Свети Георги Победоносец“ (в източния край на града) и затова 6 май е празник на града, и православен храм „Свети Никола“. В западната част на селището се намира отличен устроен православен манастир „Света Петка“. Дворното пространство на тази света обител е много добре уредено като приятна паркова обстановка.

ПОКАНА

От 12 до 30 декември Дом на културата „Средец“ в София ще бъде домакин на първото Коледно изложение и коледни празници „Нестия“. Откритите изложбени площи в двора на дома и закритите зони в трите изложбени зали предлагат на столчианите и гостите на града всичко за предстоящите Коледни празници – щандове за подаръци и сувенири, произведени от български производители, занаятчии и арт работилници, както и безплатни за посетителите събития – концертни прояви на обичайни изпълнители, конкурс на коледарски групи, танцови надигравания, представления на коледни ритуали и обичаи, игри за деца и младежи, презентации на нови книги, които участват и в „Салон на книгата“, литературни четения, награди на арт клубове и още много други прояви.

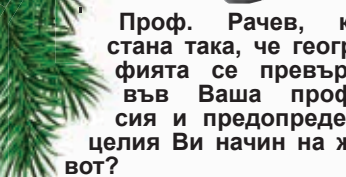
Организатори на събитията са Дом на културата „Средец“, Български арт и фолклорен център „Нестия“, Делта център за изкуство и култура, Фондация „Бъдност за талантите на България“, БГ Интерфолк, Балкански альянс за фолклор, Фолклорно общество в България, с медийното партньорство на БТА, радио Зорана, „България без граници“, „Перо.бг“, „Арт нюз.бг“, вестник „Втора младост“ и др.

Базарът ще бъде открит на 12 декември в 11 часа с коледно надиграване на 10 детски фолклорни ансамбли, а всеки ден от 17 часа ще има „Сцена на таланта“. В рамките на изложението ще бъдат връчени награди „Радетел на българското“ на личности, фирми и организации с принос за съхраняването на националния дух и самобитност.

Дом на културата „Средец“ се намира на ул. „Кракра“ № 2-а в София. Заповядайте, елате да споделим веселото коледно настроение!

Дора ПЕТРОВА – ТД „Средногорец“, Чирпан

ПРОФ. ГЕОРГИ РАЧЕВ: БЪЛГАРИЯ ПРОДЪЛЖАВА ДА БЪДЕ МАЩЕХА НА СОБСТВЕНИЯ СИ ТУРИЗЪМ

Проф. Рачев, как стана така, че географията се превърна във Ваша професия и предопредели целия Ви начин на живот?

Завършил съм 7-а гимназия в София, с което много се гордея. Винаги съм мечтал да следвам география. Това е дълбоко вкоренено в мен още от 4-5-годишен. Книгата, която буквално ме шашардисаше, беше големият атлас. От него започна тази влюбеност в географията.

Като софиянче родителите ми ме изпращаха всяко лято на село, за което съм безкрайно благодарен, защото така обикнах природата. Вътрешната ми мотивировка да кандидатствам география в Софийския университет бе много силна. Тясната ми специализация е климатология, хидрология, синоптичен анализ и пр. Благодарен съм на съдбата, защото съм щастливец. Започнах работа в Географския институт при БАН. През 1982 г., след много усилия, спечелих конкурс за асистент в Софийския университет. С времето, в течение на повече от 40 години, преминах през всички стъпала на научната кариера и станах професор.

Другата ми слабост е свързана с изследване на природния риск и на катастрофалните прояви на природата – не само от климатична и хидроложка гледна точка, но и от гледна точка на геоморфологията и на човешката намеса. В повечето случаи хората причиняват на природата такива щети, че тя не може да се възпроизведе и нашата антропогенна дейност е предикат на природни бед-

ствия. Като преподавател в Софийския университет вие сте отговорен за бъдещето на много млади хора...

Преподавам и в Биологическия факултет на Софийския университет – на еколози и на студенти от специалност „Биомениджмънт и устойчиво развитие“. Непрекъснато се стремя да им посочвам реалностите. Стига сме плакали, че горите в България са малко. Ние имаме страшно много гори. Но медалът има две страни: първо 1/3 от България е покрита с гори – това са 34%. Не можем да отсечем толкова, колкото е годишния прираст на дървесина. Обратната страна на медала е, че сечем хищнически ценни видове, сечем гола сеч, до пътя, където един кубик излиза много евтино. Няма го лесовъдът, горският инженер, който да каже какво може да се отсече, но ос-

тават дървета, за да може да се самозалеси, съответния район. Често обяснявам на студентите, че гората не винаги е белия дроб на държавата и на планетата, 60-70% от кислорода на Земята идва от синьозелените водорасли, които фотосинтезират в океана, поглъщат въглеродния диоксид и отделят кислород. Останалото производство на кислород принадлежи на влажните екваториални гори и на горите в Северното полукуло. А там, където опадат листата на дърветата става друго – през деня гората дава кислород, но през нощта консумира кислород. Балансът е положителен, но само при младата гора. Колкото повече остарява гората, толкова повече листата окисляват, падат клонови и отделни дървета – всичко това започва да гние, при което се отделят перероден диоксид, който отива в атмосферата. И една стара гора става въглеродно положителна. Ако се грижим за гората – прочитваме я, изваждаме излизната дървесина и я използваме за хартия, мебели и пр., ние я поддържаме млада и тя отделя повече кислород, отколкото консумира. Това не се прави, защото струва скъпо. Взаимодействието на човека с природата трябва да бъде изключително разумно, много добре балансирано, за да не се стига до кретенизъм и катастрофи.

Как бихте коментирали решенията на конференцията на ООН по изменението на климата в Глазгоу и мерките, които държавите от цял свят трябва да предприемат?

Винаги съм бил против икономическия проект, който се превърна в политически проект „Грета Тумбер“. Доскоро тя беше непълнолетна и когато се говореше против нея, трябваше да сме много внимателни, защото е дете и нещата са много чувствителни. Смятам, че всяко дете има едно единствено задължение – да се учи. А не като Грета да протестира и да не ходи на училище. Защото ако се учеше, може би нейният поглед върху нещата щеше да бъде различен и можехме да я поканим на лекция в университета, за да види и другата страна на медала. Но съм съгласен с последното ѝ изказване в Глазгоу, където каза: „Вие обещавате и ние не правите“. От 1980 години професионално се занимавам с глобалното затопляне, тогава това беше нещо екзотично. Политиците са като мен. Аз обожавам да давам прогнози за след 20 години, което е безотговорно и тогава никой няма да се сети кой какво е казал.

Веднага давам пример: сега се навършват шест години от Парижкото споразумение, свързано с ограничаване на парниковите емисии. Националните граници лимитират всичко – животни, растителност, полезни изкопаеми, дори води. Въздухът обаче е нелимитиран. Нашият „чист“ въздух, който сме пратили да обикаля Земята и всеки го е доукарил, отново се връща в България, т.е. ние не можем да лимитираме замърсяването.

В Глазгоу всички дадоха обещания и същевременно почти нищо не се прави. Най-мръсното производство е на въглищата. Но има лъч надежда. Шест години след Парижкото споразумение, когато всички се съгласиха, че трябва да опазваме въздуха, но

Географи Рачев е български географ климатолог и университетски преподавател, професор в Софийския университет. Роден е на 11 октомври 1955 г. в София. През 1979 г. завършва география и втора специалност философия в Географския факултет на Софийския университет. От края на 1979 до 1982 г. е специалист в секция „Климатология и хидрология“ към Географския институт на Българската академия на науките. От началото на 1982 г. е преподавател в Софийския университет. От 1986 г. е старши подасистент, а от 1990 г. е главен асистент. През 1995 г. защитава докторска дисертация на тема: „Обилни снеговалежи в Югозападна България“. През 1996 г. е избран за доцент, а през 2018 г. – за професор. Географи Рачев е сътрудник и консултант на 5 телевизионни канала, 12 радио станции и над 70 информационни сайта ни прогнози за времето и климата. Заместник-председател на Българската асоциация на туристическите агенции (БАТА) и председател на Алианс на туристическата индустрия в България (АТИБ)

никой почти нищо не направи, за първи път, с много голяма мъка, в последния момент Китай и Индия малко наведоха глави и казаха „добре“. Прието бе до 2030 година да работим целенасочено за намаляване производството на въглища в енергийния микс. В Глазгоу се бе взето решение да ограничим въглищата, но стои въпросът да не стигнем до енергийна катастрофа.

Какво се случи със сектор „Туризм“ в условията на пандемия, може ли туристическият бизнес да преодолее щетите, да продължи да работи и да се развива?

Аз съм заместник-председател на Българската асоциация на туристическите агенции (БАТА) и съм председател на Алианс на туристическата индустрия в България (АТИБ) – едно младо обединение, което включва в себе си туроператори, хотелиери, ресторанти, екскурзоводи.

Тази година положението в сектор „Туризм“ не е чак толкова зле, колкото бе през 2020 г., но сме далеч от показателите на предпандемичната 2019 г. България продължава да бъде мащеха на собствения си туризъм.

В туризма работят пряко около 350 000 души и още 1,5 милиона индиректно като здравеопазване, охрана, транспорт, храна, напитки и др. Това е индустрия, която генерира пари и създава около 12-13 % от съвкупния обществения продукт на България. Туризмът е особена стопанска форма, защото интензификацията на процеса и нормата на печалба е голяма. А ние практически нямаме национална стратегия и никой не обръща внимание на сектора. Бюджетът на Министерството на туризма е нищожен – 11 млн. лв. Няма държава в света, която да не подкрепя собствения си туризъм, защото това носи пари. И то огромни пари. България е световно неизвестна заради липсата на реклама. Държавата ни продължава да negliжира този сектор на националното ни стопанство, което е абсолютно недопустимо. Но напоследък туристическият бизнес започна да

се обединява и да вдига глас. Но я няма политическата воля. Всичко се прави на парче.

Проф. Рачев, вие сте един успяващ човек, това ние ли усещаме до си щастлив? Практикуването на туризъм част от тази емоция ли е?

Щастлив съм, защото успях да осъществя голяма част от мечтите си и в живота си срещнах много прекрасни хора – професията и пътуванията ме запознаха с тях. Посетил съм 38 държави и Антарктида. Любимата ми дестинация в България е Пирин, а и от 15 години работя по проекти, свързани с тази планина. Пирин се променя и българските планини се променят. Стават все по-зелени и се самозалесяват. Горната граница (надморската височина) на горите в тях се движат все по-нагоре и по-нагоре. Което означава по-топло време, повече влажност и създаване на условия за развитие не само на дърветата, но и на подлеса от тревни и билки. Въпреки сета горите в българските планини стават все повече и повече. Добри са и водните ни ресурси. Запесанията водят до по-редки прояви на стихийни катастрофи явления като славича, срутища и най-вече кално-каменни потоци. Известно е, че до Освобождението (1978-1979 г.) България е имала по-малко гори. Винаги намирам време да ходя в планините, защото това ме зарежда.

На финала на нашия разговор какъв съвет бихте дали на читателите на в. „Ехо“?

Моят съвет е „Никога не ходете сами в планината“. Дори и да сте добре екипирани и да познавате до съвършенство ситуацията. Понякога природата и планината могат да бъдат жестоки. Добрите планинари имат уважение към тях. Част от уважението е винаги да си понес с едно другарче. И никога не подценявайте планината. Тя дава много, но може и да взема живота.

Интервю на Емилия МАТЕИНА

КОЛЕДНИТЕ Й БАЗАРИ ПРИВЛИЧАТ МИЛИОНИ ПОСЕТИТЕЛИ

Всяка година от средата на ноември до Коледа най-красивите площи във Виена се превръщат в приказни коледни базари. А ароматът на прясно изпечени коледни сладкиши и греяно вино привличат посетителите и гарантират предпразнично настроение. Виена наистина е специална по новогодишните празници, когато първият концерт на Виенската опера на 1 януари се предава в цял свят, а с него започват и поредицата от Виенски бавове, които правят австрийската столица уникална.

Украсяването на коледно дърво е древен германски обичай, пренесен в Австрия от германската принцеса Хенриета фон Насау Вайлбург. За първородното си чедо тя украсила през 1816 г. дървче с 12 свещички – символно по една за всеки месец от годината. Идеята бързо се разпространява в новата ѝ родина. Постепенно коледната елха става мястото, където децата получават подаръците си.

Всяка година на площада пред виенското кметство се издига една от най-красивите коледни елхи в Европа. Традицията датира от 1959 г. като част от инициативата „Коледна елха за всички“ и оттогава всяка от осемте австрийски провинции и Южен Тирол (най-северната италианска провинция) се редуват като доставчици на дървото. Тази година то е подарък от Виена за Виена, тъй като идва от областта Шнееберг/Ракс до Виена, и е великолепен 130-годишен смърч, висок 27 м, който тежи 7,5 тона.

Безброй кулинарни изненади Традиционно след Коледа тази елха се преработва и от нея се правят къшчици за насекоми. На 12 ноември лично кметът на Виена запали светлините на елхата и официално откри традиционния коледен базар, посещаван годишно от 3 милиона души. Тази година в него ще се вижда през арка, украсена със свещички, а на 150 щанда ще се предлагат

коледни подаръци, играчки за украса на коледните дървчета и безброй кулинарни изненади за всеки вкус.

Дърветата в близкия парк също ще са с нова украса и ще осветяват близката централна улица Рингштрасе.

За първи път тази година за посетителите ще работят и две ледени пързалки с обща площ 4500 кв. метра, а по алеите на парка също ще могат да се карат кънки. Специални инсталации в парка ще пресъздават коледни приказки за деца. А в отделно хале най-малките ще се включат в детски работилници за печене на сладки и правене на подаръци, да напишат писма до Дядо Коледа и да си хапнат безплатно коледни сладки. Изчислено е, че

Коледна поща пред катедралата Свети Стефан

Не особено голям, но също изключително красив е и базарът в парка на бароксов дворец Белведере. На базара Шпителберг тази година за първи път работи коледна поща, която продава и собствена коледна пощенска марка. На Пратера базарът ще премине под звуците на изпълнения на живо – поп, госпел, рок и естествено коледни песни. А за тези, които търсят по-спокойна атмосфера, градът предлага малкия и уютен базар на централния Шефансплатц пред катедралата Свети Стефан. Там щандовете са само 26, но предлагат само австрийски продукти.

На коледните базари във Виена тази година са отворени 973 щанда, 160 от които предлагат безброй кулинарни изкушения.

Изпийте чаша глювайн и джиджифилови сладки

Задължително на коледните базари опитайте и чаша греяно вино – глювайн (Glühwein). Домашно приготвеният глювайн позволява съставките да се слагат в зависимост от предпочитанията: с по-силен или по-слаб аромат, с повече или по-малко захар. По традиция греяното вино се пие от високи прозрачни чаши с дръжки. На коледните базари обикновено го предлагат в красиви порцеланови чаши. За децата се предлага безалкохолно греяно вино.

Типичната украса включва резнене цитрусов плод и пръчица канела. Обикновено се сервира с джиджифилови сладки или меденки. Освен със сладкиши вкусът на глювайна чудесно се съчетава с печено месо. Неслучайно топлата напитка винаги се продава и на щандовете за наденници.

Коледна работилница пред двореца Шьонбрун

Ароматът на коледни сладки и горещ пуш обгръща най-красивите виенски площи, което допринася за коледното настроение. Коледна романтика в импе-

раторски стил предлага базарът пред бившата лятна резиденция на Хабсбургите – двореца Шьонбрун. След Коледа той се превръща в новогодишен базар. Освен традиционните забавления, пред Шьонбрун има и специални развлечения за най-малките. За тях е отворена коледна работилница, където се учат да изработват коледни играчки и правят собствени подаръци, с които да изненадат родителите си.

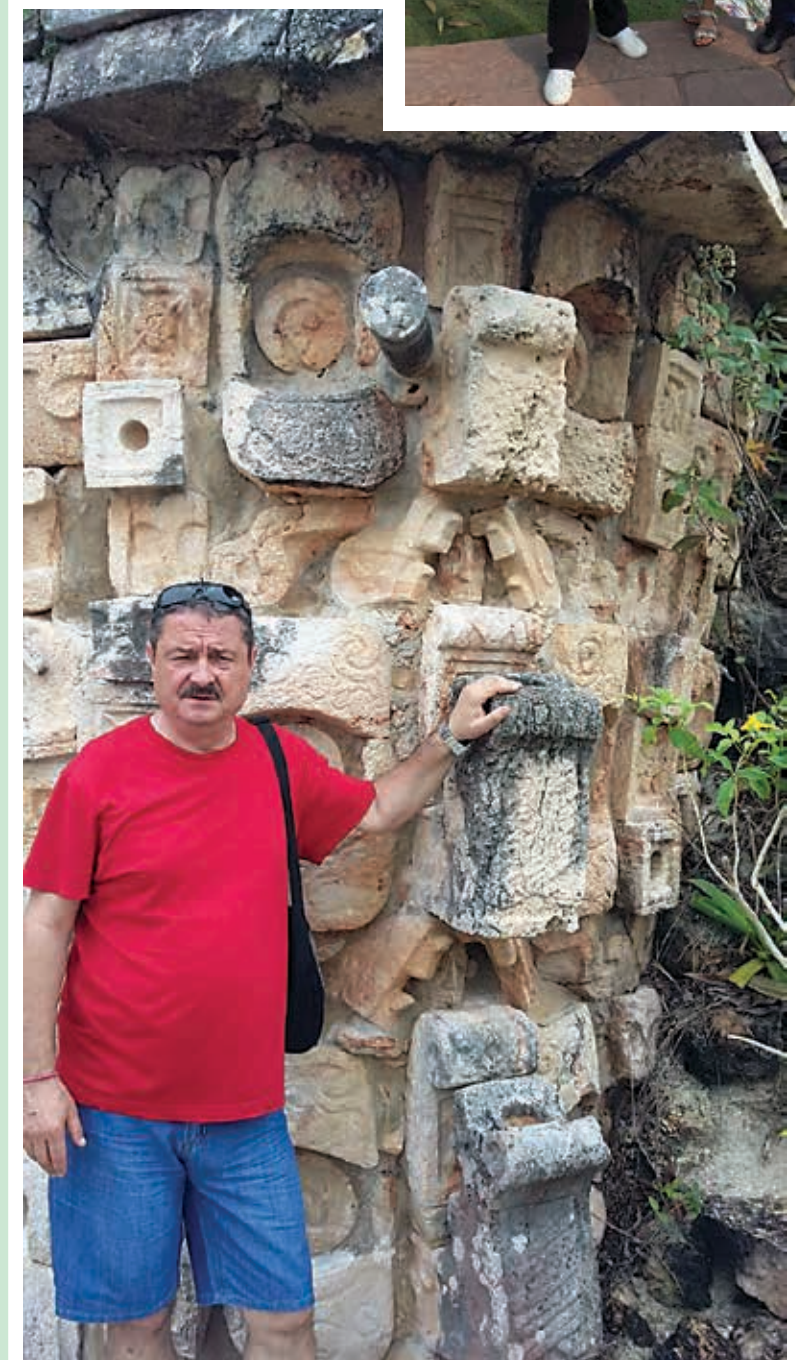
Сред другите интересни базари са тези в парка на двореца Белведере и пред виенското коледно в Пратера.

Горещият пуш сгрява гостите даже в най-студентите дни. Активните спортисти запалняват коледни подаръци, а меломаните да се насладят на едни от най-добрите виенски диджеи.

Групуване на сдруженията в Виена сочи, че миналата година търговците са обслужили близо 8 милиона посетители. 82% от виенчани планират да посетят един от базарите, а чужденците не пропускат тази допълнителна атракция. Очакват се и 400 000 чуждестранни гости. В дните преди Коледа Виена привлича все повече туристи. Празничното осветление на 35 търговски улици миналата година струва на община Виена и на търговците 1,5 милиона евро.

На първо място сред посочените от анкетирания хора причини за посещението на някой коледен базар е уникалната атмосфера, следвана от удоволствието да се насладиш на чаша пуш или глювайн – греяно вино с много подправки. За повече от половината анкетирани важна причина са и кулинарните изкушения. Сред останалите причини са срещите с приятели и роднини, а така също и участието в благотворителни акции. Не на последно място са и предколедните концерти или възможността да се намерят подходящи и оригинални коледни подаръци.

Антоанета ТИТЯНОВА
Снимки: iStock, WienTourismus - Christian Stemper / Manfred Horvath

14

exo ПАМЕТ

ТОПЛОДАРИТЕЛИ

Историята, за която искаме да ви разкажем, е отпреди 60 години, но е толкова актуална, колкото бе и по онова далечно време. Актуална е и сега, защото, като че ли мнозина от любителите на планината все още допускат подобни грешки, които често стигат и до фатален край.

За тази и други подобни случки трябва да се пише от време на време. За да ни напомня, че планината, която толкова много обичаме, ни дарява с много емоции, радости и наслада, когато, стъпили на някой връх, се наслаждаваме на прекрасните панорами пред погледите ни. Но тя може и да е безмилостна, когато забравяме или подценяваме опасностите, които крие тя, особено в зимните дни. А и не само тогава.

И двамата герои в тази случка вече не са между нас. Костадин Калчев (22 г.), който по онова време е служител в системата на БТС, вече е покойник, а Христо Проданов, който тогава е 18-годишен ученик, останал завинаги по склоновете на своята голяма мечта Еверест. Тази случка навярно е послужила като добър атестат за Калчев, защото от 1964 до 1973 г. той оглавява пловдивската Планинска спасителна служба.

Годината е 1961-ва, а денят - 5 ноември. Време почти на границата между края на есента и началото на зимата. Дватама алпинисти не един път са били по тези места и сега отново вървят към своята цел. Преди десетина дни те започнали премаршрут по скалите над хижа „Рай“ и сега отново се връщат, за да го довършат. Малко преди хижа Ботев обляците се съгъняват. Те знаят добре капризи-

те на Балкана, най-вече в района на върха, и бързат да изпреварят очакваната буря. Пред хижа Ботев заварват група от 14 пионери с четирима учители-ръководители от Пазарджик, които се съветят от неочакваната реакция на хижаря.

„Хижа Ботев е в ремонт и не приема гости“ - категоричен е хижарят Александър Лептеров. Навън времето бързо се влошава, а и денят преваля. От студа дъждът преминава в ледени снежинки, които се набиват в детските лица. Калчев и Проданов настойчиво молят хижаря да пусне децата, за които все още се намери място, та дори и на столкове да прекратят нощта. „Хижарят“ е непреклонен. Посочва пътеката за хижа „В. Левски“, която отстои на не по-малко от четири часа път и демонстративно се прибира на топло. Децата и учителите, без да знаят пътя, поемат в указаната посока. А когато настъпващата тъмнина скрива детската колона, в гърдите на двамата алпинисти се надида тревога. Споглеждат се и без да си кажат дума се затичват след прокудените деца.

„Ами ако загубят пътя и бурята ги настигне на открито“?.. След час двамата настигат групата точно на най-ветровитото място, на Равни чал. Мокри и изморени, те едва се движат. Като преценяват състоянието на групата, алпинистите предлагат на ръководителите да се отбият в близкия краварник и там да прекратят нощта, а в утрешния ден времето ще покаже какво - към хижа „В. Левски“ или по обратния път. Ръководителите категорично отказват и продължават напред. Не успели да ги убедят, Калчев и Проданов продължат с тях уверени, че пионерчетата ще имат нужда от тяхната помощ.

В тъмнината бурята бушува, пада и мъгла. Силен вятър повяла по малките децата. Калчев отново настоява да останат в близките кашари. И този път следва категоричният отказ на ръководителите. Мъглата става все по-гъста и децата не се виждат едно друго. Плачат и едва се движат. Учителите се обкръват и изпадат в паника. Децата припадват едно след друго. Спасителите притичват ту към едно, ту към друго дете. Разтриват ги, притискат ги към телата си, за да им дават от топлината си. Цели девет часа

Калчев и Проданов се борят за живота на хреките детски същества. Въпреки всички усилия едно от децата не издържа, губи съзнание и припада. Калчев взема на ръце детето и бърза към хижа Ботев. След час разбира, че спасението на детето не е в хижа Ботев, а в близката мандра. В нея той остава с Николайчо (така се казва детето), а Христо поема отговорността върху плещите си и продължава с тези, които все още могат да се движат. Достига хижа Ботев и там уведомява дежурните планински спасители (мобилен телефон тогава все още няма) за това, че Калчев се бори за живота на едно от децата в близката мандра.

Останал сам с бедстващото дете, Калчев съблича якето си и загарява включенасалото телце. Разтрива ръцете, краката, гърдите, прави му изкуствено дишане, но детето не идва в съзнание. Така, в непосилна битка за спасяване на един детски живот, го заварват спасителите. С носената от тях носилка те бързо достигат хижа Ботев, където по щастлива случайност има и лекари. Въпреки тяхната професионална намеса животът на детето все още е в опасност. Налага се бързо слизане до болницата в Левскиград (б.а.: тогава това бе наименованието на Карлово). В болнична обстановка детето е спасено.

Изминуха 60 години от кошмарните 5 и 6 ноември 1961 г., но 14-те ученици и техните учители никога няма да забравят големия урок, който двамата алпинисти им дават не в класната стая, а в суровите условия на планината. За съжаление това, което ви разказваме, в различни ситуации продължава и в днешни дни по нашите планини.

И ако се върнем цели 60 години назад във времето, то е **единствено за това, подобно отношение на хижар, допускане на толкова много грешки от ръководители на подобни мероприятия да не се повтарят повече НИКОГА, НИКОГА!**

доц. Сандю БЕШЕВ

декември 2021 г.

ТЕЛЕФОНИ НА ТД И ОБЕКТИ В СИСТЕМАТА НА БТС

БЛАГОВЕГГРАДСКА ОБЛАСТ
Хижа „Вихрен“ - 0898340777
Хижа „Демичица“ - 0868495970
Хижа „Бъндерица“ - 0878688135
Заслон „Тевно езеро“ - 0886397268
ТД „Вихрен“ - Банско - 0899393339
ТД „Айгидик“ - Благоевград - 0898564977 и 0882966416
ТД „Момини двори“ - Гоце Делчев - 0899152452
Хижа „Попови ливади“ - 0896722557
Хижа „Славянка“ - 0882966221
ТД „Синаница 2000“ - Кресна - 0887494915
Хижа „Синаница“ - 0896798040
ТД „Калабак“ - Петрич - 0877771754
Хижа „Конгур“ - 0876733366
Хижа „Беласица“ - 0877055530 и 0896688378
Тур. спалня „Петрич“ - 0988798379
Хижа „Лопово“ - 0896688381 и 0887473742
Заслон „Розова поляна“ - 0877771754 и 0893635399
ТД „Пирин“ - Разлог - 0896688414
Хижа „Яворов“ - СТАРА - 0896688414 и 0896688413
Хижа „Яворов“ - НОВА - 0896688414 и 0896688413
Хижа „Добърско“ - 0888708838
ТД „Славянка“ - с. Петрово - 0882966372
Хижа „Извора“ - 0882966372
ТД „Еделвайс“ - Сандански - 0882966464
Хижа „Каменица/Беговица“ - 0889811000 и 0888635570
Хижа „Яне Сандански“ - 0896766174
Заслон „Спано поле“ - 0882700077
Тур. спалня „Чинариите“ - 0896771194
Хотел „Панорама“ - 0882966464
Хижа „Малина“ - 0886820777
Хижа „Грънчар“ - БТС - 0889152225 и 0882966370
Хижа „Предел“ - Симитли - 0887549704

БУРГАСКА ОБЛАСТ
ТД „Чудните скали“ - Айтос - 0878291366
Хижа „Здравец“ - 0899192689
ТД „Яворови скали“ - Поморие - 0896715933
Хижа „Козичино“ - 0896715934 и 0896715933
ТД „Ален мак“ - Бургас - 056/872218 и 056/840583
Къмпинг „Сарафово“ - 0896525042

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ
ТД „Владислав Варненчик“ - Варна - 0884178318 и 0888466443
ТД „Галата“ - Варна - 0899020139
Хижа „Ветеран“ - 0899020139
ТД „Родни балкани“ - Варна - 0896688425
Хижа „Хан Аспарух“ - Варна - 0899879861 и 052/370640

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ
ТД „Трапезица 1902“ - В. Търново - 0896/64 7778
УЦ „Момина крепост“ - 062/623-410; 0896 697 832; 0896 757 049
ТД „Хемус“ - В. Търново - 0884332220 и 0884332221
Хижа „Грамадлива“ - 0884332220 и 0884332221
Заслон „Караиваново хореще“ - 0884332220 и 0884332221
ТД „Академик“ - ВТУ - В. Търново - 0889710188
Хижа „Кръстец“ - в ремонт
ТД „Чумерна 1901“ - гр. Елена - 0896693169
Тур. спалня „Д-р Христо Момчилов“ - 0896693169 и 0896693171
Хижа „Буковец“ - 0896693169 и 0896693170
Хижа „Чумерна“ - 0896693176
ТД „Росица“ - Павликени - 0888015280
Хижа „Язовира“ - 0888015280

ВИДИНСКА ОБЛАСТ
ТД „Бонония“ - Видин - 0896766143 и 0882355182
Хижа „Божурица“ - 0896766143 и 0882355182

ГАБРОВСКА ОБЛАСТ
ТД „Узана“ - Габрово - 0899963421
Хижа „Узана“ - 0896248593 и 0886792982
Тур. спалня „Узана“ - 0899963421 и 0889564804
СТД „Бачо Киро“ - Дряново - 0879462840; 0887099114 и 08782332

Къмпинг „Стринава“, Дряновски манастир - 0886099034
Хижа „Бачо Киро“ - 0887099114 и 0887099161
ТД „Росица Мазалат“ - Севлиево - 0882966264
Хижа „Мазалат“ - 0888352693
ТД „Планинец“ - Трявна - 0889800682
ТД „Добрич“ - Добрич - 0898309832
Хижа „Ботево“ - 0894527997

КЪРДЖАЛИЙСКА ОБЛАСТ
ТД „Белите брези“ - Ардино - 03651/14526;
0888873484; 0887118099
Хижа „Белите брези“ - 0888664265

Б. ред.: в случай на неточности редакцията на в. „Ехо“ моли предавателите/свързателите на туристическите дружества да подават актуалните телефони на ТД, хижите и стопанисваните обекти по електронна поща exobts@gmail.com или на редакционните телефони 0882966316 и 0882966134.

СКРЪБНА ВЕСТ
На 14 ноември 2021 г. ни напусна

ИВАН МУЕВСКИ

председател на ТД „Средногорец“ - град Брезово, роден през 1961 г. в град Брезово. С неговото име са свързани редица прояви, които съхраняват паметта за последните дни на Хаджи Димитър, сред които са документална книга и филм „Последните дни на Хаджи Димитър - вяност и саможертва“. По негово инициатива се провежда Национален поход „Последният път на Хаджи Димитър“. Иван Муевски бе голям краевед и родолюбец.

Бог да прости Иван! Поклон пред светлата му памет!

от колегите и приятелите

декември 2021 г.

exo СПРАВОЧНИК

СЪВЕТИ НА ПЛАНИНСКАТА СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА: НЕ ПОДЦЕНЯВАЙТЕ ПЛАНИНАТА, БЪДЕТЕ РАЗУМНИ

На пресконференция в началото на декември т. г. планинските спасители на БЧК запознаха медиите с готовността си за предстоящия зимен сезон. Предоставена бе подробна информация за инцидентите в планините от януари до декември 2021 г., за спасителните акции, за опасностите в планината през зимата и какво поведение трябва да имат скиорите на пистите и извън тях. В нея участваха председателят на Българския Червен кръст акад. Христо Григоров, председателят на ПСС при БЧК инж. Веселин Ганчев, директорът на Службата - Емил Нешев, кучетата Чада и Гари, заедно с техните водчачи Екатерина Иванова и Симеон Табаков.

Дългогодишният опит на ПСС показва, че причините за нещастията в планините най-често са комбинирани, но в повечето случаи се свеждат до следните причини:

- недостатъчна предварителна подготовка (организация, физическа подготовка, технически знания и умения);
- неподходящи за сезона и терена екипировка и съоръжения;
- неподходяща тактика съобразно конкретните терени и метеорологични условия, синоптичната прогноза, състоянието на участниците и др.;
- самонадеяност, подценяване на обективни фактори;
- психологическа бариера за вземане на адекватни решения, свързани с изкачване, връщане, прекратяване на прехода при рязка промяна на условията в планината.

ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНОСТ В ПЛАНИНАТА

- Планиране и подготовка**
- Прочуete маршрута, направете необходимата консултация;
 - Съставете план за движение в зависимост от терена и метеорологичните условия и прочуete пътища за аварийното му напускане;
 - Съобразете се със сложността на зимната обстановка и се съобразявайте с по-късия зимен ден!
 - Информирайте Вашите близки, приятели и колеги за графика на движението! Съобщете го в базите и постове на ПСС при БЧК и в хижите, през които минавате. Ако обстоятелствата са наложили промяна, при първа възможност подайте информация!
 - Ако не сте сигурни във вашите знания и възможности, потърсете услугите на планински водач.
- Мобилни телефони**
- Не разчитайте единствено на мобилния телефон да Ви помогне при непредвидена ситуация. В планините не навсякъде има добър обхват!
 - Подавайте сигнал за помощ на телефон 112!
 - След като веднъж сте се свързали с ПСС, дръжете телефона си включен и в обхват, за да може отново да се свържем с Вас.
 - Не прехвърляйте излишни разговори - пестете батериите! Говорете кратко. Мобилният телефон може да Ви помогне в критична ситуация. Допълнителна външна батерия ще е полезна.
 - Инсталирайте си безплатното мобилно приложение на ПСС, както и други полезни приложения, свързани с безопасността в планините.
 - Въздържайте се от употреба на алкохол!

- Участници в групата**
- Обявете ръководител на групата! Дори в приятелска компания, трябва да има водач.
 - Участниците в групата трябва да са с близка физическа и техническа подготовка, от значение е и психологическата съвместимост.
 - Големите групи не са желателни. Много често съставът им е разнороден, групата става трудно подвижна.
 - При наличие на деца и по-слабо подготвени участници, техните възможности определят поведението на цялата група.
 - Тръгвайте на път само когато сте здрави! Поддържайте целогодишно добра физическа кондиция!
- Поведение при движение**
- Не се движете сами в планината!
 - Не бързайте излишно и почивайте!
 - Постепенно увеличавайте натоварването и надморската височина;
 - При поява на неразположение направете почивен ден или спазете на по-ниска надморска височина.
- Опасност от изгубване**
- Движението при мъгла, силен вятър и снеговалеж, особено в откритите части на планината, трябва да става по маркировката. GPS устройствата са изключително полезни.
 - Не разкъсвайте групата!
 - В случай, че не сте сигурни къде се движите, спазете по безопасен път в гористата част на планината и организирате принудителен бивак!

- Облекло и обувки**
- Носете удобни обувки, подходящи за планински преходи;
 - Носете дрехи с ярки цветове, достатъчно топли, изработени от ветро- и водозащитни материали. Носете и резервни топли дрехи, шапка и ръкавици.
- Екипировка**
- Вземете с Вас най-необходимите лекарства, както и превързочни материали от първа необходимост за оказване на долекарска медицинска помощ.
 - Набавете си кремове с висок слънцезащитен фактор и очила, които да Ви защитят от ултравиолетовото лъчение;
 - През зимата е необходима подходяща екипировка за придвижване - снегоходки и котки. Ако правите ски преход, ползвайте правилно регулирани ски-автомати.
- Планинска спасителна служба**
- www.pss-bg.bg при нещастен случай, дежурни телефони 112, 1470
- 02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
откри **ДАРИТЕЛСКА КАМПАНИЯ** за набиране на финансови средства за **ОПЕЧАТЪВАНЕ НА ВЕСТНИК „ЕХО“** чрез Банкова сметка: БГ71 БТБА 9300 0012 4857 19 в Банка ДСК

В САЙТА НА БТС - www.btsbg.org можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС и др.

Планинска спасителна служба
www.pss-bg.bg при нещастен случай, дежурни телефони 112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

Издава: Български туристически съюз
Адрес на редакцията: 1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
ISSN-0205-0943
e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org
Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец
Ръкописи не се приемат.

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР - Петя Иванова - 0882966316; **РЕДАКТОР** - Емил Нешев - 0882966134
КОНСУЛТИТИВЕН СЪВЕТ: инж. Васил Николов, Веселин Цветков, Милослав Дачев, Сашо Стоянов
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Очаров, проф. д-р Витан Влахов, доц. Сандю Бешев
и световния алпинист доц. Къню Долгичев; Елизавета Първанова - и.с. по алпинизъм, Константин Койнов - ориентиран, Българска федерация по ориентирание, Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Алфа Стар ЕООД

КАК ПОСРЕЩАТ КОЛЕДА ПО СВЕТА

Австрийците си подаряват прасенце – талисман

В Австрия традицията започва от заклетата стара мома, която получила в дар прасенце, украсено с позлатено сърце, след което си намерила съпруг. Така прасенце, изработено от пластмаса, кадифе, калай и бронз, става символ на късмет и с него се украсява коледната елха. Прави се коледен сладкиш, подправен с канела, карамфил и лимонова есенция във формата на прасе. На коледната трапеза се поднася шаран със сос от бира, хляб с джинджифил, понички и мляко с ориз, със скрит в него бадем. Който го намери, получава награда прасенце от бадемово тесто - за късмет.

В Австрия, както у нас, децата намират подаръците под коледната елха, но първо св. Николай им носи захаросани ябълки и ядки в началото на декември, а големите подаръци се дават на Коледа.

В Холандия Синтерклас идва на Никулден

От векове Дядо Коледа идва от Испания и дори кралицата го посреща на пристанището. Добрият старец тръгва да провери дали децата са послушни - разполага с три седмици, за да прецени кой заслужава подарък. В деня на отпътуването му всички деца излизат на улицата, размахват знаменца, пишат му писма... Приготвят се чифт обувки, пълни със сено и моркови за кончето на Дядо Коледа. Бисквити и бонбони, хвърлени в дворовете, предвещават минаването му. А постоянният му спътник е Черният Пиер, който носи подаръци за лошите деца.

Италианците празнуват и Деня на дървото

В Италия се прави голям козунак, който е предшестван от различни каши и риба (най-често змиорка). Традиционната пуйка се сервира на обяда на 25 декември.

Коледните пазари затварят вратите си с невероятно шествие на 5 януари вечерта, точно преди да се появи магьосницата Бефана, която раздава подаръците в Италия. На непослушните деца се полага само по парченце въглен. Но то е захарно!

Коледа в Испания е семеен празник

бадемова супа и гъска. Десертът е бадемов сладкиш с мед. В полунощ за късмет се изядат 12 зърна грозде.

След 22 часа на 24 декември всички ресторанти са затворени. Хората се прибират в къщи и чакат Рождественската литургия в полунощ. Угощението започва след това: моруна, кестени и пуйка.

На 26 декември англичаните организират лов на лисици

Във Великобритания основни ястия са пълнена пуйка и коледен пудинг, в който се пъхва монета от шест пенса. Някои семейства предпочитат пая пред пудинга или маслени сладкиши от бадемово тесто с различни захаросани плодове. В менюто е включена и знаменитата супа от костенурки.

По Коледа се провеждат карнавали и пиеси с маскирани актьори, чиито костюми са направени от дълги, широки ленти.

В Германия младите отиват при старите

Няма значение колко далече живеят. Всички сядат около трапезата, за да хапнат гъска с ябълки и щолен, който се прави поне месец преди това.

В Бразилия има подарък за тайния приятел

Ако искате да видите Дядо Коледа по бански костюм, отидете в Бразилия. Горещините там не позволяват на добрия старец да се облече по-прилично. В началото на декември всеки член от семейството избира „таен приятел“. Роднините се събират на вечеря на 25 декември и след това всеки пише името си на малко листче. Хартийките се разбъркват и всеки взима по една - човекът, чието име е изтеглил, е неговият таен приятел.

Празнуването във Финландия започва със сауната

Не около коледната трапеза, а с престой под топлата пара започва празникът по древна традиция. В страната сауната е толкова популярна, че на население от 5 милиона души се падат 1,5 милиона сауни, в т.ч. частни и дори мобилни. В град Ювяс-кула дори беше открита първата сауна-бар в света.

На Балканите се коли прасенце

След 40-дневния пост печеното прасенце е традиционно за коледната трапеза в Гърция и България. В Румъния прасето се коли на Игнажден - в деня на св. Игнатий, когато в северната ни съседка започва празникът. Прасето се покрива с дрехи и одеало, домакинята го кади с тамян, най-възрастният мъж го благославя с кръстен знак, а децата го възсядат като кон. И в Сърбия на масата подобно на България има питка, но в нея слагат златна и сребърна пара.

В Полша Богородица закриля хляба

И там, подобно на българите, на Бъдни вечер под масата се слага слама, за да напомня за яслите, в които се е родил Христос. Иконата на Богията майка пази трапезата и хляба, а както у нас броят на ястията са специално число. В България са нечетен брой, а в Полша трябва да са свещено число: 7 - колкото са дните в седмицата, 9 - колкото трае бременността или 12 - колкото са Христовите апостоли или месеците в годината.

И там, подобно на българите, на Бъдни вечер под масата се слага слама, за да напомня за яслите, в които се е родил Христос. Иконата на Богията майка пази трапезата и хляба, а както у нас броят на ястията са специално число. В България са нечетен брой, а в Полша трябва да са свещено число: 7 - колкото са дните в седмицата, 9 - колкото трае бременността или 12 - колкото са Христовите апостоли или месеците в годината.

Милioni хора по света посрещат Рождество Христово. Меланието да се възпроизвежда раждането на Спасителя датира приблизително от 2000 години. Според някои изследователи корените на този обичай се удят в най-дълбока древност. Първите, при това сравнително скромни доказателства за пресъздаването на Рождество Христово, са открити в катакомбата на Присцила в Рим от края на II век. А първият, който се заел да възпроизведе на живо яслата за нутите на християнството, е св. Франциск Асизки през XIII в.

В Унгария св. Микулаш носи дарове на послушните деца

Това става на 6 декември, когато той идва на земята, облечен в расо на свещеник, и носи червена митра на главата си. В една ръка има жезъл, а в другата - торба. Придружава го дяволче в образ на момче, облечено в черно с рога и опашка, което удря с жилава пръчка непослушните деца.

Американският Дядо Коледа си има „баща“ и рождена дата

За разлика от европейските обичаи, които се коренят от древни традиции, през 1822 г. нийоркчанинът Клемънт Мур - професор по ориенталистика в Колумбийския колеж, пише поемата „Нощта преди Коледа“. Това е първото описание на Дядо Коледа, представен като елф, на шейна, теглена от северни елени - Рудолф, Дешър, Денсър, Вискен и т.н. Американското име на добрия старец е заимствано от Холандия - Синтерклаас. В САЩ звучи Santa Claus.

През 1863 г. илюстраторът Томас Наст създава известния днес образ на Дядо Коледа - облечен в червен костюм, с бяла брада и коремче, който е публикуван за първи път в списание Harper's Magazine и става любим на децата. У нас е приет американският стереотип на Дядо Коледа, който живее на Северния полюс. Джуджетата изработват подаръците, които се носят в Новогодишната нощ с шейна и се пускат през комина, за да ги намерят под елхата.

Защо се украсява елха?

От древни времена се кичи вечнозелено дърво в най-късия ден на годината. В Египет това са били палмови клонки, римляните кичели дърветата в чест на бог Сатурн, а келтите украсявали дъбови клонки заради покровителите на жътвата. Първите писмени сведения за елха на Рождество са от 1521 г. от Елзас в Германия, от където традицията се пренесла в Бремен. Там за първи път е украсена елха през 1597 г. от местното занаятчийско дружество. Оттам го правят в Страсбург - 1605 г., като първите украшения са плодове и зеленчуци, курабийки и пуканки, захаросани пръчици и вафлички. В Германия се появяват коледни базари, а век по-късно и гирлянди, които в началото били от сребърни тънки нишки.

В България за първи път се украсява елха през 1879 г., след Освобождението. Инициативата идва по искане на княз Александър Батенберг и се подема от военни клубове, болници, паркове.

Пращането на коледни картички е породено от мързел

Писането на картички не е стара традиция. Техен родоначалник е бизнесменът Хенри Коул в 1843 г. Дотогава хората се поздравявали с писма, но Коул нямал време да пише и му хрумнало да праща кратки поздравии на красиви картички. Помоглият приятел на Джон Хорели да нарисова и отпечата 1000 картички с надпис „Весела Коледа и честита Нова година!“ Идеята се оказала много добра и продължава и до днес.

Антоанета ТИТЯНОВА

